

**ZMIANA
STUDIUM UWARUNKOWAŃ
I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
MIASTA I GMINY RAJGRÓD**

TEKST JEDNOLITY

ZMIANA - 2009 r.

**Opracowanie wykonane na zlecenie Zarządu Miejskiego w
Rajgrodzie przez zespół w składzie:**

Lp.	Imię i nazwisko	Udział w opracowaniu	Podpis
	mgr inż. architekt Katarzyna Kuźniak	główny projektant, zagadnienia przestrzenne	
	dr inż. architekt Halina Łapińska	zagadnienia turystyki, opracowanie graficzne	
mgr	mgr inż. Piotr Mioduszeński	zagadnienia przestrzenne, ochrona i kształtowanie środowiska	
mgr	mgr Ewa Małyszko	zagadnienia programowe i społeczno-gospodarcze	
mgr i	inż. Marek Fiedoruk	infrastruktura	
	mgr inż. architekt Marta Ramotowska	zagadnienia przestrzenne	

OPRACOWANIE ZMIANY:

JT PROJEKTY

Białystok, Rumiankowa 14/1

Tel. 0856546116, 604240136

mgr inż. arch. Jerzy W. Talaga – WA 268

mgr inż. arch. Katarzyna C. Talaga

wprowadzone zmiany wyróżniono
kolorem żółtym

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY RAJGRÓD

SPIS TREŚCI

I. GŁÓWNE KIERUNKI I CELE ROZWOJU I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY RAJGRÓD	5
I a. KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ	9
I b. OGRANICZENIA I WYŁĄCZENIA Z ZABUDOWY	8
II. KIERUNKI I POLITYKA PRZESTRZENNA W DZIEDZINACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY	10
1. Kierunki i zadania w zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego	10
2. Kształtowanie i ochrona regionalnego i lokalnego układu przyrodniczego i krajobrazowego,	11
3. Obszary objęte i wskazane do objęcia szczególną formą ochrony przyrody.	12
4. Ochrona środowiska wodnego	15
5. Ochrona przeciwpowodziowa	16
6. Ochrona powietrza atmosferycznego i walorów klimatycznych,	16
7. Ochrona powierzchni ziemi,	16
8. Gospodarka zasobami geologicznymi,	17
III. KIERUNKI ROZWOJU ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ	17
IV. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA LASÓW	19
1. Gospodarka leśna na obszarze głównego kompleksu leśnego lasów państwowych i prywatnych	19
2. Gospodarka leśna na terenie BPN	20
3. Zalesienia i zadrzewienia,	20
V. KIERUNKI I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	20
1. Zasoby dziedzictwa kulturowego i podstawowy cel ich ochrony	20
2. Obiekty o wartościach kulturowych i zasady ochrony konserwatorskiej	21
3. Ochrona zabytkowych założeń dworsko-ogrodowych,	21
4. Ochrona cmentarzy i mogił historycznych	22
5. Kierunki ochrony stanowisk archeologicznych	22
6. Historyczne układy przestrzenne	23
7. Tworzenie nowych wartości kulturowych,	27
8. Zabytki wpisane do rejestru i znajdujące się w ewidencji	27
VI. KIERUNKI ROZWOJU TURYSTYKI I REKREACJI	37
VII. KIERUNKI OSADNICTWA I URBANIZACJI	38
1. Tendencje demograficzne	38
2. Presja inwestycyjna i zapotrzebowanie na tereny inwestycyjne	38
3. Cele rozwoju osadnictwa i urbanizacji	39
VIII. KIERUNKI ROZWOJU BUDOWNICTWA	39
1. Budownictwo mieszkaniowe nie związane z rolnictwem	39
2. Zabudowa rolnicza	40
IX. KIERUNKI I ZADANIA ROZWOJU INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ	41
1. Obsługa ludności na poziomie ponadpodstawowym	41
2. Obsługa ludności na poziomie podstawowym	41
2.1 Usługi oświaty	41
2.2 Usługi zdrowia i opieka społeczna	41
2.3 Usługi kultury	42
2.4 Usługi handlu, administracji i inne usługi bytowe	42
2.5 Kierunki przekształceń i rozwoju	42
X. KIERUNKI I ZADANIA ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	42
1. Zaopatrzenie w wodę	42
2. Kanalizacja deszczowa	43

3.	Kanalizacja sanitarna	43
4.	Gospodarka odpadami z oczyszczalni ścieków	44
5.	Gazownictwo	45
6.	Ciepłownictwo	45
7.	Elektroenergetyka	46
8.	Telekomunikacja	46
9.	Usuwanie odpadów i ich utylizacja	46
10.	Cmentarze	46
11.	Komunikacja	46
XI.	PODZIAŁ GMINY RAJGRÓD NA STREFY FUNKCJONALNO - PRZE- STRZENNE	47
XII.	KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO W POSZCZE- GÓLNYCH STREFACH FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH	48
1.	STREFA I - ZACHODNIA ROZWOJU ROLNICZEJ PRZESTRZENI PROD.	48
2.	STREFA II - NADJEZIORNA ROZWOJU USŁUG TURYSTYCZNYCH I WYPO- CZYNKOWYCH ORAZ OCHRONY ŚRODOWISKA WODNEGO:	50
3.	STREFA III - FUNKCJONOWANIA MIASTA RAJGRÓD	53
4.	STREFA IV - MIĘDZYJEZIORNA ROZWOJU USŁUG I BAZY ZAPLECZOWEJ DLA STREF II i III	56
5.	STREFA V - WSCHODNIA ROZWOJU ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUK- CYJNEJ	58
6.	STREFA VI - KOMPLEKSU LEŚNEGO: LASÓW PRODUKCYJNYCH, WYPO- CZYNKOWYCH I OCHRONNYCH	58
7.	STREFA VII - TRADYCYJNEGO I EKOLOGICZNEGO ROLNICTWA ORAZ AGROTURYSTYKI	59
8.	STREFA VIII - BIEBRZAŃSKIEGO PARKU NARODOWEGO	61
XIII.	POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY RAJGRÓD	61
XIV.	OCHRONA PRZED ZAGROŻENIAMI	62
1.	Ochrona przed hałasem, wibracjami i promieniowaniem elektromagnetycznym	62
2.	Obrona cywilna	62
3.	Ochrona przeciwpożarowa	63
XV.	WNIOSKI DO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WO- JEWÓDZTWA PODLASKIEGO	64

I. GŁÓWNE KIERUNKI I CELE ROZWOJU I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY RAJGRÓD

Położenie gminy Rajgród na terenie „Zielonych Płuc Polski” i w części na terenie Biebrzańskiego Parku Narodowego oraz na obszarze o stosunkowo mało zniszczonym środowisku wyróżniającym się szczególnymi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, dobrym stanem zachowania tradycyjnych układów przestrzennych, wyrosłych w ewolucyjnym rozwoju sieci osadniczej i wpisanych w naturalny krajobraz, narzucają, główny kierunek zagospodarowania przestrzennego i gospodarczego oparty o zasadę zrównoważonego ekorozwoju i poszanowania istniejącego układu osadniczego i jego wartości kulturowych.

Analiza uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego wskazuje, że podstawowymi kierunkami rozwojowymi miasta i gminy Rajgród, do których należy dostosować politykę przestrzenną będą:

1. rozwój rolnictwa jako podstawowego działu gospodarki gminy; różnicowanie jego typów i rodzajów w dostosowaniu do warunków agrarnych, społecznych i ograniczeń środowiska, od gospodarstw o intensywnych formach produkcji po gospodarstwa ekstenzywnej tzw. ekologicznej produkcji; rozbudowa zaplecza obsługi rolnictwa,
2. rozwój funkcji turystycznej i wypoczynkowej w zróżnicowanych formach dających podstawy do utworzenia z tej funkcji drugiego, pod względem znaczenia, działu gospodarczego gminy.

Wyznaczone główne kierunki rozwojowe gminy nastawione są na osiągnięcie następujących celów głównych:

1. rozwój gospodarczy gminy,
2. poprawa jakości życia mieszkańców.

Osiąganie celów musi być prowadzone w ścisłym powiązaniu z realizacją, **trzeciego głównego kierunku zagospodarowania przestrzennego gminy jakim jest ochrona środowiska przyrodniczego**, w ramach ustanowionych obszarów szczególnej ochrony przyrody „Biebrzańskiego Parku Narodowego”, „Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Rajgrodzkiego” i „**NATURA 2000**” oraz celów ogólnych wynikających z uwarunkowań środowiska i zadań planowania przestrzennego, takich jak:

- zapewnienie ładu przestrzennego w zagospodarowaniu przestrzennym obszaru gminy,
- ochrona walorów krajobrazowych i środowiska przyrodniczego gminy,
- poprawa funkcjonalności układów osadniczych i jakości życia mieszkańców,
- ochrona istniejących zasobów przestrzeni kulturowej,
- zapewnienie sprawnego układu komunikacyjnego i segregacja ruchu,
- rozwój infrastruktury centralnej i lokalnej,
- racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych gminy.

Zróżnicowanie cech środowiska na poszczególnych obszarach gminy i przestrzenny układ terenów chronionych oraz lasów, jezior i gruntów rolnych wysokiej jakości wskazuje, że osiągnięcie wymienionych wyżej celów głównych wymaga:

- ustalenia ogólnych kierunków i polityki przestrzennej dla poszczególnych dziedzin związanych z zagospodarowaniem przestrzennym gminy,

- zróżnicowania kierunków zagospodarowania przestrzennego i polityki przestrzennej na poszczególnych obszarach i dostosowania ich do naturalnych preferencji terenu oraz ograniczeń wynikających z ustalonych form ochrony przyrody.

Analiza przestrzenna i funkcjonalna obszaru gminy pozwoliła na wydzielenie ośmiu takich obszarów określanych w dalszej części opracowania jako strefy funkcjonalno-przestrzenne.

Realizacja głównych celów nastąpi w tych strefach w różnym zakresie dostosowanym do lokalnych uwarunkowań. Efektem końcowym powinno być osiągnięcie głównych celów rozwojowych gminy i celu ponadlokalnego - ochrony środowiska przyrodniczego gminy, w tym obszarów ochrony prawnej.

Wydzielone strefy funkcjonalno-przestrzenne, dla których należałoby przyjąć różne kierunki rozwojowe to:

- I - strefa zachodnia rozwoju rolniczej przestrzeni produkcyjnej:
 - Ia - w oparciu o grunty orne,
 - Ib - w oparciu o użytki zielone,
- II - strefa nadjeziorna rozwoju usług turystycznych i wypoczynkowych oraz ochrony środowiska wodnego:
 - Ila - strefa jeziora Rajgrodzkiego,
 - IIb - strefa jeziora Dręstwo,
- III - strefa funkcjonowania miasta Rajgród,
- IV - strefa międzyjeziorna rozwoju usług i bazy zapleczewej dla strefy II i III,
- V - strefa wschodnia rozwoju rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- VI - strefa kompleksu leśnego: lasów produkcyjnych, wypoczynkowych i ochronnych,
- VII - strefa tradycyjnego i ekologicznego rolnictwa oraz agroturystyki,
- VIII - strefa Biebrzańskiego Parku Narodowego.

I a. KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

1.1. Polityka przestrzenna gminy

- 1) Zabudowę mieszkaniową, usługową, zabudowę przemysłowo-składową związaną z wytwórczością i przetwórstwem, a także z obsługą turystyki i wypoczynku należy lokalizować przede wszystkim na niezabudowanych terenach w granicach opracowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego a w przypadku ich braku w granicach zwartej zabudowy lub na terenach przyległych do zwartej zabudowy.
- 2) Przy przeznaczaniu gruntów pod zabudowę związaną z produkcją i przetwórstwem, w decyzjach administracyjnych należy ustalać warunek, że ich uciążliwość nie może wykraczać poza granice działki inwestora.
- 3) W granicach zwartej zabudowy wsi mogą być lokalizowane obiekty związane z realizacją lokalnych celów publicznych (infrastruktura społeczna i techniczna).
- 4) Powiększenie obszaru zwartej zabudowy wsi może nastąpić przez zabudowę działek leżących nie dalej niż 50 m od granic zwartej zabudowy wsi, pod warunkiem uwzględnienia ograniczeń wymienionych w pkt. 6, z wyjątkiem bonitacji gleb przyległego terenu.
- 5) Lokalizacja obiektów, które stosownie do przepisu art. 73 ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska, nie mogą być realizowane w granicach zwartej zabudowy wsi, może następować z uwzględnieniem:
 - zasad ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego,

- uwarunkowań ograniczających bądź wykluczających tereny z możliwości ich zabudowy, określonych w rozdz. 1.

1.2. Obszary wskazane do zorganizowanej działalności inwestycyjnej

1.2.1. Do kompetencji gminy należy stworzenie warunków dla realizacji wszelkiego rodzaju budownictwa. Większość inwestycji budowlanych w gminie stanowi realizacja indywidualnego budownictwa mieszkaniowego oraz w szerokim znaczeniu obiektów usługowych i produkcyjnych. Potrzeby społeczności lokalnej w zaspakajaniu potrzeb mieszkaniowych realizowane są głównie we własnym zakresie.

1.2.2. Wszystkie zurbanizowane tereny gminy oraz wymagające przekształceń przeznacza się pod zabudowę. Na terenach wyznaczonych pod budownictwo, zgodnie z przepisami szczególnymi dopuszczone są działania w zakresie:

- 1) Uzupełniania wolnych obszarów i luk w zabudowie.
- 2) Modernizacji zabudowy, remontów, zmian funkcji i formy budynków.
- 3) Wprowadzanie różnych funkcji i typów zabudowy.
- 4) Wprowadzanie nowych funkcji i sposobów użytkowania terenów wynikających z ustaleń miejscowych planów zagospodarowania terenów i indywidualnych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

1.2.3. Działanie inwestycyjne polegające na lokalizowaniu, jedynie w wyjątkowych przypadkach, zabudowy związanej z prowadzeniem działalności gospodarczej poza terenami przeznaczonymi pod zabudowę, oraz w terenie objętym ochroną prawną ze względu na walory przyrodnicze lub kulturowe jest możliwe, przy spełnieniu warunków określonych dla takich sytuacji. Są to wymagania dotyczące zasad ochrony środowiska i wymogów prawa budowlanego.

Sytuacja braku możliwości lokalizowania pewnych inwestycji, może dotyczyć także terenów wyznaczonych pod zabudowę. Przy lokalizacji obiektów mogących pogorszyć stan środowiska, zalecana jest szczególna ostrożność przy wyborze miejsca.

1.2.4. Na obszarze gminy określa się w studium obszary wskazane do zorganizowanej działalności inwestycyjnej:

- 1) W strefie zabudowy mieszkaniowo-usługowej w południowo-zachodnim rejonie miasta.
- 2) W strefie zabudowy przemysłowo-składowej i usługowo-rzemieślniczej w północno-wschodnim rejonie miasta.
- 3) Budowa infrastruktury komunikacyjnej w tym obwodnic drogi nr 61 z węzłami;
- 4) Budowa na obszarze położonym w kierunku południowo-zachodnim od Rajgrodu, elektrowni wiatrowej o mocy do 60 MGW.

1.3. Obszary wskazane do przekształceń, modernizacji lub rehabilitacji

Nie stwierdzono na terenie gminy występowania w obrębie istniejących terenów zabudowanych obszarów wymagających pilnej interwencji planistycznej poprzez środki prawne, czyli ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w celu wywołania przekształceń przestrzennych.

Tereny wymagające przekształceń lub rehabilitacji to głównie obszary wsi z zabudową rozproszoną lub kolonijną. Likwidacja zabudowy rozproszonej nie jest procesem prostym i łatwym. Mieszkańcy są przyzwyczajeni do własnego trybu życia, struktura własności działek ustalona często od wielu lat, koszty przeniesienia siedliska wysokie, a decyzje dramatyczne. W większości przypadków eliminacja zabudowy rozproszonej następuje w wyniku naturalnych procesów demograficznych i przymusów ekonomicznych.

W perspektywie rozwiązanie problemu zabudowy rozproszonej i kolonijnej powinno więc polegać na:

- 1) Przenoszeniu siedlisk na tereny zwartej zabudowy wzdłuż dróg gminnych.
- 2) Zmiany funkcji zagrody w kierunku turystyczno-wypoczynkowym.
- 3) Akcji uświadamiania odnośnie kosztów funkcjonowania w obecnym kształcie, tworzenia warunków scalania gruntów.
- 4) Egzekwowaniu wymagań dotyczących ochrony środowiska w problematyce odprowadzania ścieków i gospodarki odpadami.

1.4. Obszary przestrzeni publicznej

Przestrzenią publiczną są wszelkie miejsca dostępne powszechnie i nieodpłatnie, fizyczna przestrzeń w której może znaleźć się każda jednostka społeczna. Organizacja przestrzeni publicznej wpływa na sposób kontaktowania się ludzi.

Przestrzenią publiczną są drogi, ulice i place miejskie czy różne stale dostępne stowiska własność publiczną. Przestrzeniami publicznymi są też zwykle różne formy stowiska własność państwową lub gminną.

Przestrzeniami publicznymi mogą stać się czasowo przestrzenie budynków użyteczności publicznej, jak np. handlowe, hale kinowe, dworcowe, hale targowe, muzealne lub inne miejsca udostępniane publicznie przez właściciela lub zarządcę w określonym czasie np. prywatne parkingi czy ogrodzone parki lub ogrody.

Zgodnie z tymi kryteriami w m. Rajgrodzie a także wsiach gminy znajduje się wiele obszarów przestrzeni publicznych. Przestrzeń publiczną o znaczeniu nadrzędnym jakim jest rynek miejski w Rajgrodzie oraz góra zamkowa z przyległymi terenami rekreacyjnymi, winny podlegać wyjątkowej opiece pod kątem decyzji przestrzennych, plastycznych, organizacji ruchu, zapewnienia bezpieczeństwa publicznego itp.

1.5. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego

1.5.1. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Głównymi obszarami, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym będą: miasto Rajgród, oraz wsie: Belda, Biebrza, Czarna Wieś, Kosiły, Miecze, Rybczyzna, Rydzewo, Woźnawieś,

Do głównych inwestycji należą:

- inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej (rozwój sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej, elektroenergetycznej, telekomunikacyjnej).
- budowa ścieżek rowerowych.
- organizacja selektywnej zbiórki odpadów.
- budowa elektrowni wiatrowej o mocy ok. 60 MW,
- niezależnie od powyższych, znanych dziś zadań, umożliwia się realizację innych zadań.

1.5.2. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego i „potencjalnych programów rządowych” będą rozlokowane głównie w Rajgrodzie oraz centralnym terenie gminy.

Do znanych dziś zadań należą:

- budowa informatycznego systemu wspomagania zarządzania województwem przez administrację samorządową (realizacja zadania zapewni: system elektronicznej łączności dla jednostek samorządu terytorialnego, znaczący postęp w zakresie komunikacji pomiędzy podmiotami gospodarczymi, usprawnienie procesów inwestowania),
- modernizacja drogi krajowej nr 61 do parametrów klasy funkcjonalnej Gp (docelowo klasy S),

- budowa obwodnicy Rajgrodu i Bełdy w ciągu drogi krajowej Nr 61,
- stworzenie systemu gospodarki odpadami na terenie działania Stowarzyszenia Samorządów Dorzecza Biebrzy,
- uporządkowanie gospodarki ściekowej w zlewni rzeki Biebrzy (ochrona Biebrzańskie-go Parku Narodowego i GZWP Nr 217 Pradolina rzeki Biebrzy) poprzez realizację scentralizowanych systemów kanalizacji sanitarnej na obszarach zwartej zabudowy leżących w Biebrzańskim Parku Narodowym i jego otulinie,
- turystyczne zagospodarowanie szlaku wodnego Jęgrzni, szlaku komunikacji samochodowej Warszawa- Łomża-Augustów oraz szlaków pieszych, rowerowych i konnych,
- tworzenie warunków do rozwoju agroturystyki,
- rozwiązanie problemów związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenach intensywnego zagospodarowania turystycznego,
- przewidywany gazociąg wysokiego ciśnienia Grajewo-Rajgród, stacja redukcyjno-pomiarowa I stopnia w Rajgrodzie,

1.5.3. Zasady i kierunki zagospodarowania przestrzennego wynikające z rozdziału V i VI planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego:

- rozwój ponadlokalnych wszelkich form funkcji turystycznych i wypoczynkowych w obszarze Rejon Raj-grodzki, Czarna Wieś, Rybczyzna i Woźnawieś,
- ochrona i racjonalne udostępnianie turystycznych walorów przyrodniczych Biebrzań-skiego Parku Narodowego,
- wdrażanie europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 – PLC 200006 Ostoja Bie-brzańska i PLH 200008 Dolina Biebrzy,
- ochrona elementów systemu przyrodniczego:
 - Biebrzański Park Narodowy i jego otulina,
 - Rezerwat przyrody „Czapliniec – Bełda”,
 - Obszar chronionego Krajobrazu Pojezierza Rajgrodzkiego,
 - pomniki przyrody,
 - użytki ekologiczne i inne formy ochrony,
- ochrona wód śródlądowych i podziemnych:
 - doprowadzenie wód Jęgrzni do II klasy czystości,
 - ustanowienie obszaru ochronnego dla GZWP Nr 217 Pradolina rzeki Biebrzy,
- ochrona lasów i zadrzewień oraz wzbogacanie ich walorów na terenach prawnej ochrony przyrody, w rejonach intensywnego zagospodarowania turystycznego z priorytetem potencjalnych korytarzy migracyjnych zwierząt,
- ochrona powietrza atmosferycznego w szczególności na obszarach ochrony prawnej,
- ochrona powierzchni ziemi poprzez uporządkowanie gospodarki odpadami.

I b. OGRANICZENIA I WYŁĄCZENIA SPOD ZABUDOWY

1. Na rozwój lub ograniczenie projektowanej strefy osadniczo-produkcyjnej wpływ mają głównie warunki fizjograficzne. W ramach określonej strefy ograniczonego rozwoju przy-jęto w większości występowanie sumarycznie tak negatywnych zjawisk jak: wysoki po-ziom wód gruntowych, słabą nośność podłoża i złe warunki bioklimatyczne. Określono też obszary wymagające wprowadzenia działań zmniejszających uciążliwe oddziaływanie drogi krajowej nr 61 istniejącej i projektowanej m.in. poprzez wprowadze-nie w planach zagospodarowania przestrzennego pasa zwartej zieleni o szerokości min.50 m i ewentualnych ekranów przeciwakustycznych.

2. Przewiduje się zakaz zabudowy terenów:

- 1) Kompleksów leśnych i zadrzewień, (z wyjątkiem lasów przeznaczanych w miejsco-wych planach z.p. na inne cele).
- 2) Trwałych użytków zielonych, w tym zmeliorowanych.

- 3) Dolin rzecznych, w tym terenów będących w zasięgu zalewu bezpośredniego wodą rzeki Jęgrznia o prawdopodobieństwie 1%, oraz rejonu Wsi Woźnawieś o prawdopodobieństwie zalewu 0,5 %.
- 4) Zieleni urządzonej.
- 5) Obszarów występowania kruszyw naturalnych, w stosunku do których decyzja o możliwości przeznaczenia do eksploatacji podjęta zostanie w okresie perspektywicznym.
- 6) Rezerwatów przyrody i ostoi zwierząt.
- 7) Obszarów występowania torfowisk oraz gruntów słabonośnych i podmokłych.
- 8) Terenów niezbędnych dla projektowanych dróg.
- 9) Przewidywanej lokalizacji elektrowni wiatrowej.

3. Na terenach wyłączonych spod zabudowy dopuszcza się:

- 1) Zachowanie istniejącej zabudowy zagrodowej, jak też innej, oraz ich modernizację.
- 2) Lokalizację inwestycji służących obsłudze tych terenów, np. leśniczówka, gajówka, urządzenia hydrograficzne, itp.
- 3) Inwestycji niekubaturowych, które dopuszcza ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych.
- 4) Inwestycji liniowych urządzeń infrastruktury technicznej (napowietrznej i podziemnej).
- 5) Inwestycji drogowych polegających na modernizacji i poszerzeniu istniejących dróg, a także budowie nowych dróg.
- 6) Inwestycji turystycznych w lasach, których istnienie dopuszcza ustawa o lasach.

4. Przewiduje się ograniczenia w zagospodarowaniu terenów objętych:

- 1) Szczególnymi formami ochrony, związanymi z zakazami i nakazami w zakresie gospodarki przestrzennej, ujętymi w stosownych dokumentach dotyczących objęcia terenów ochroną lub w planach ochrony, których ustalenia są wiążące przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów.
- 2) Występowaniem gruntów rolnych klas bonitacyjnych I - III, których wykorzystanie poprzedzone być musi uzyskaniem stosownej zgody.
- 3) Położeniem terenu w strefie uciążliwej tj. wysypiska lub oczyszczalni, co skutkuje stosownymi ograniczeniami w zagospodarowaniu przestrzennym terenów sąsiednich.
- 4) Występowaniem stanowisk archeologicznych, co skutkuje koniecznością uzgadniania możliwości zagospodarowania terenu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków a w przypadku odkrycia znalezisk w czasie robót ziemnych dostarczenia ich do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i prowadzenia dalszych prac pod jego nadzorem.

II. KIERUNKI I POLITYKA PRZESTRZENNA W DZIEDZINACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

1. Kierunki i zadania z zakresu ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego

Polityka przestrzenna gminy w zakresie ochrony i kształtowania środowiska powinna być ukierunkowana na osiągnięcie głównych celów:

- ochrona unikatowych walorów środowiska przyrodniczego na terenach prawnej ochrony przyrody: Biebrzańskiego Parku Narodowego i jego otuliny oraz Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Rajgrodzkiego i rezerwatów przyrody,

NATURA 2000 - przestrzeganie zapisów dyrektywy ptasiej i siedliskowej – PLC 200006 Ostoja Biebrzańska i PLH 200008 Dolina Biebrzy,

- utrzymanie obecnych wysokich walorów środowiska przyrodniczego na obszarze całej gminy i eliminacji zagrożeń pogorszenia stanu środowiska.

Realizacja polityki w tym zakresie i osiągnięcie ogólnego celu wymaga wyznaczenia i realizacji podstawowych kierunków (celów) działań w poszczególnych działach obejmujących problematykę ochrony i kształtowania środowiska.

Większość problemów w tym zakresie wymaga rozstrzygnięć w odniesieniu do lokalnych uwarunkowań środowiska na poszczególnych obszarach i te zawarte są w ustaleniach dotyczących wydzielonych stref.

Problematyka w skali makro obejmująca obszar gminy i powiązania zewnętrzne gminy, wymaga rozstrzygnięć generalnych wyznaczających kierunki działań na terenie gminy w poszczególnych dziedzinach. Została ona omówiona w poniższych podrozdziałach.

2. Kształtowanie i ochrona regionalnego i lokalnego układu przyrodniczego i krajobrazowego

Głównymi celami są:

- 1) ochrona terenów Biebrzańskiego Parku Narodowego przed obniżeniem wartości przyrodniczych i wpływem negatywnych czynników zewnętrznych,
- 2) utrzymanie ciągłości powiązań ekologicznych BPN z pozostałymi obszarami,
- 3) ochrona wysokich walorów krajobrazowych i środowiska przyrodniczego na Obszarze Chronionego Krajobrazu Pojezierza Rajgrodzkiego oraz na terenie struktur przyrodniczych o znaczeniu regionalnym i lokalnym w tym:
 - jezior: Rajgrodzkiego, Dręstwo. Tajno,
 - doliny rzeki Jegrznia, szeregu drobnych strumieni i ich obszarów źródłiskowych,
 - terenów podmokłych i bagiennych, zagajników i zarośli w powiązaniu z otwartymi terenami rolnymi i terenami zurbanizowanymi,
 - kompleksu leśnego.

Realizacja celów powinna odbywać się:

- a) dla terenu BPN z otuliną poprzez:
 - ściśle stosowanie zakazów, nakazów i zaleceń planu ochrony „parku”,
 - wyznaczenie strefy VII - tradycyjnego i ekologicznego rolnictwa oraz agroturystyki pełniącej rolę strefy buforowej dla ograniczenia oddziaływania negatywnych czynników zewnętrznych na obszar BPN, działania zapewniające stabilność hydrograficzną zlewni Biebrzy,
- b) NATURA 2000 - przestrzeganie zapisów dyrektywy ptasiej i siedliskowej,
- c) dla terenu Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Rajgrodzkiego - poprzez stosowanie zakazów, nakazów i zaleceń Rozporządzenia Nr 12/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 25 lutego 2005 r. ustalającego obszar ochrony,
- d) dla terenów całej gminy poprzez:
 - wyłączenie z zabudowy: terenów leśnych, w dolinach rzek i na terenach podmokłych i bagiennych.
 - ograniczenie wykorzystania i zagospodarowania strefy brzegowej jezior do miejsc wyznaczonych w planach zagospodarowania przestrzennego,
 - racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych do celów gospodarczych, tj. zgodnie z naturalnymi predyspozycjami terenu w wyznaczonych strefach funkcjonalno-przestrzennych i jednostkach krajobrazowych,
- d) strefowanie intensywności wykorzystania gospodarczego terenu przez:

- wyznaczenie zasięgów dopuszczalnej zabudowy w powiązaniu z istniejącymi zespołami osadniczymi,
- zmniejszenie zagęszczenia i intensywności zabudowy na terenach wiejskich i zabudowy letniskowej,
- zmniejszenie intensywności wykorzystania gospodarczego lasów i ich dostępności - dla potrzeb wypoczynku, turystyki i rekreacji - w miarę zbliżania się do terenów objętych ochroną rezerwatową i o wysokich walorach przyrodniczych (stanowiących ostoje zwierząt, miejsca gniazdowania ptaków gatunków chronionych i stanowiska roślin chronionych),
- przystosowanie części terenów leśnych (predysponowanych do wykorzystania rekreacyjnego) do wypoczynku i rekreacji przez tworzenie parków leśnych, ścieżek rekreacyjno - spacerowych, miejsc biwakowania itp. oraz ukierunkowanie na te tereny głównego strumienia ludności wypoczywającej i korzystającej z uroków przyrody,
- ograniczenie sieci dróg przecinających układ przyrodniczy do istniejących tras i wprowadzenie ograniczeń dla ciężkiego tranzytowego ruchu samochodowego na terenach leśnych i wypoczynkowych z wyłączeniem drogi krajowej nr 61, ruchu samochodowego na drogach leśnych do wyznaczonych tras.

3. Obszary objęte i wskazane do objęcia szczególną formą ochrony przyrody. Kierunki rozwoju systemów prawnie chronionych

OBSZARY SZCZEGÓLNEJ OCHRONY PRZYRODY:

Biebrzański Park Narodowy obejmujący południowe obszary gminy, powołany mocą rozporządzenia Rady Ministrów z 9 września 1993 roku (Dz. U. Nr 86 z 17.04.1993 r., poz.399). Jego nadrzędnym celem jest ochrona największego i najbardziej naturalnego kompleksu torfowisk w środkowej Europie.

Teren Parku otacza strefa ochronna (otulina parku) o powierzchni 66,824 ha, której główną funkcją - obok walorów krajoznawczych i krajobrazowych - jest zabezpieczenie BPN przed oddziaływaniem na jego przyrodę szkodliwych czynników zewnętrznych.

Część terenu gminy Rajgród wchodząca w skład Biebrzańskiego Parku Narodowego należy do obrębu ochronnego basenu północnego i obwodu Ciszewo (z siedzibą w Ciszewie).

W zagospodarowaniu przestrzennym gminy dla terenu parku narodowego i jego otuliny należy przyjąć zasady zagospodarowania i ochrony zawarte w akcie prawnym powołującym park, a po zatwierdzeniu planu ochrony, ustalenia w nim zawarte.

Natura 2000. Celem utworzenia sieci Natura 2000 jest zachowanie zarówno zagrożonych wyginięciem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w skali Europy, ale też typowych, wciąż jeszcze powszechnie występujących siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla 9 regionów biogeograficznych (tj. alpejskiego, atlantyckiego, borealnego, kontynentalnego, panońskiego, makaronezyjskiego, śródziemnomorskiego, stepowego i czarnomorskiego). W Polsce występują 2 regiony: kontynentalny (96 % powierzchni kraju) i alpejski (4 % powierzchni kraju). Dla każdego kraju określa się listę referencyjną siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których należy utworzyć obszary Natura 2000 w podziale na regiony biogeograficzne.

Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 jest dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków i dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, które zostały transponowane do polskiego prawa, głównie do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Sieć Natura 2000 tworzą dwa typy obszarów:

- ← - obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),
- ← - specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).

Znaczna część gminy Rajgród leży w granicach obszarów NATURA 2000. W gminie Rajgród występuje:

- obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) – PLB 200006 – Ostoja Biebrzańska,
- specjalny obszar ochrony siedlisk (SOO) – PLH 200008 – Dolina Biebrzy.

Są to tereny wyznaczone od strony północno-wschodniej granicą lasów państwowych począwszy od granicy gminy w rejonie wsi Orzechówka, od strony północno-zachodniej granicę stanowi droga nr 61 do kanału Kuwasy i od strony zachodniej granicę wyznacza kanał Kuwasy aż do granicy gminy. Granice obszarów sieci Natura 2000 określono na rysunku Studium.

Rezerваты przyrody

Na terenie gminy znajduje się jeden rezerwat przyrody - **Czapliniec - Bełda**. Zajmuje on powierzchnię 11,58 ha na terenie Lasów Państwowych N-ctwa Rajgród. Istnieje już od 1930 r., potwierdzony prawnie w 1958, z niewielką korektą obszaru w 1963 r.

Rezerwat utworzono dla ochrony kolonii lęgowej czapli siwej, a jednocześnie zachowania boru sosnowego (o 200-letnim starodrzewie) z domieszka[^] 140-letniego świerka, a nadto torfowiska przejściowego z wieloma rzadkimi gatunkami roślin.

W latach 1976-1978 czaple opuściły teren rezerwatu i przeniosły się o kilometr dalej, w las po drugiej stronie zatoki. Planuje się utworzenie w tym miejscu nowego rezerwatu przyrody.

Sposób zagospodarowania i ochrony rezerwatu określa plan ochrony rezerwatu i plan urządzania lasu N-ctwa Rajgród.

Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Rajgrodzkiego

Ochrona ustalona została na podstawie rozporządzenia nr 12/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 25 lutego 2005 r. Obszar ten obejmuje północno-wschodnią część gminy z Jeziorem Rajgrodzkim i miastem Rajgrodem. Granice Obszaru określono na rysunku Studium. Celem ochrony jest zachowanie wyróżniających się krajobrazowo terenów o różnych typach ekosystemów.

OCHK Pojezierza Rajgrodzkiego ściśle graniczy (zgodnie z granicą gminy) z OCHK „Jeziora Rajgrodzkie” położonym w gminie Bargłów.

Zasady zagospodarowania Obszaru muszą uwzględniać zakazy zawarte w rozporządzeniu wyznaczającym obszar chroniony:

1. niszczenia nor, żeremi, legowisk zwierzęcych, gniazd ptasich i wybierania jaj,
2. wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości, innego zanieczyszczania wód, gleby i powietrza poza miejscami do tego wyznaczonymi w planach zagospodarowania przestrzennego,
- 3 zmiany stosunków wodnych z wyjątkiem zabiegów renaturalizacyjnych,
- 4, niszczenia gleby i naturalnego ukształtowania terenu,
5. lokalizacji budownictwa lotniskowego oraz inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska poza miejscami do tego wyznaczonymi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
6. zabudowy pasa terenu o szerokości 100 m od linii brzegowej rzek i od linii brzegowej jezior, z wyjątkiem obszarów dla których były wcześniej sporządzone plany zagospodarowania przestrzennego.

Parki podworskie

Na terenie gminy ustalono ochronę prawną nad dwoma parkami podworskimi położonymi w granicach administracyjnych gminy:

- w Opartowie pochodzący z XIX wieku, o powierzchni 7 ha, stanowiący własność prywatną,,
- w Wojdach z przełomu XIX i XX wieku, o powierzchni 1,0 ha, będący we władaniu gospodarstwa rybackiego.

Parki te wpisane są. w rejestrze zabytków województwa łomżyńskiego (nr rejestru zabytków i przyrody, odpowiednio: 250/86 i 251/86). Zagospodarowanie terenów parków i otoczenia musi uwzględniać zachowanie zabytkowych założeń parków, wartości kulturowych i krajobrazowych.

Lasy ochronne

Lasy tego typu obejmują, w obrębie leśnym Rajgród ok. 850 ha. Uznane są za ochronne w czterech kategoriach:

- lasy stanowiące ostoje zwierząt chronionych,
- lasy wodochronne,
- lasy położone w obrębie miasta,
- lasy rezerwatów przyrody.

Przeważają lasy wodochronne położone wokół jezior i na terenach bagiennych

Na gruntach miasta Rajgród przy Jeziorze Rajgrodzkim spełniają one podwójną funkcję: położenia w obrębie miast i wodochronną.

Zasady zagospodarowania i ochrony lasów ochronnych w poszczególnych kategoriach określają. „Plany urządzania lasów”. Natomiast według ogólnych zasad w lasach tych obowiązuje zakaz wznoszenia wszelkich budowli i urządzeń, poza służącymi obronności kraju, ochrony zdrowia, wypoczynku i obsługi leśnictwa. Przeznaczenie na cele nieleśne w przypadkach koniecznych podyktowanych ważnymi względami publicznymi może nastąpić za zgodą Wojewody w odniesieniu do lasów niepaństwowych i Ministra Środowiska przy lasach państwowych.

Kierunki i polityka zagospodarowania przestrzennego obszarów szczególnej ochrony przyrody

Głównym kierunkiem i celem polityki na wymienionych obszarach jest:

- ochrona walorów przyrodniczych zgodnie z celem i zakresem ochrony terenów i elementów środowiska, wskazanym w aktach prawnych ustalających ochronę,
- dostosowanie zasad i sposobu zagospodarowania terenu do stopnia ochrony obszaru z uwzględnieniem regulacji prawnych zatwierdzonych form ochrony,
- uwzględnienie powiązań przyrodniczych wymienionych obszarów z terenami sąsiednimi i dostosowanie zagospodarowania terenów pozostających w ścisłych związkach ekologicznych z obszarami chronionymi do zadań ochronnych zgodnie z rozdziałem 1.

Kierunki i polityka rozszerzenia obszarów wskazanych do szczególnej ochrony przyrody

Obszary prawnie chronione obejmują znaczną część obszaru gminy. Ochroną objęte zostały najcenniejsze obszary i elementy środowiska. W związku z tym, jak też z poważnym wpływem obszarów chronionych na sposób zagospodarowania terenu, polityka

gminy w zakresie wprowadzania ochrony na nowe tereny lub nowych form ochrony ukierunkowana jest na:

uzupełnienie lub wzmocnienie statusu ochrony wyróżniających się elementów środowiska i obszarów w ramach ustalonej formy ochrony (głównie Obszaru Chronionego Krajobrazu),

sankcjonowanie polityki w zakresie rozwoju krajowego i regionalnego systemu obszarów chronionych.

Obszary i obiekty wskazane do ochrony w polityce regionalnej i krajowej

W studium zagospodarowania przestrzennego byłego województwa łomżyńskiego zakłada się utworzenie obszaru chronionego krajobrazu doliny rzeki Ełk. Realizacja tego projektu spowoduje objęcie tą formą ochrony zachodniej części gminy i połączenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Rajgrodzkiego i Doliny Rzeki Ełk. W rezultacie cały obszar gminy Rajgród znajdzie się w obszarach chronionego krajobrazu.

W w/w Studium zakłada się również utworzenie nowego rezerwatu przyrody „Tama” w nowym miejscu gniazdowania czapli siwej, co może być nieaktualne za względu na fakt, że obecnie na terenie gminy nie ma czapli.

Według hydrograficznej mapy Polski obszar doliny Biebrzy stanowi główny zbiornik wód podziemnych. Obejmuje on południową, i zachodnią część obszaru gminy. Obszar ten przewiduje się do ochrony po udokumentowaniu i zatwierdzeniu zbiornika według zasad określonych w dokumentacji zatwierdzającej.

Obszary i obiekty wskazane do ochrony w polityce lokalnej gminy

Z analizy uwarunkowań środowiska wynika, że wskazane do objęcia ochroną, w formie użytku ekologicznego, to jest zasługującego na ochronę pozostałości ekosystemów, takich jak naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne „oczka wodne”, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, starorzecza, skarpy, kamieńce itp., są:

- teren bagienny na południe od zabudowy miasta Rajgród,
- Jezioro Ślepe.

Tereny te cechuje stosunkowo wysoka naturalność środowiska bagiennego i bagienno-wodnego z dynamicznie rozwiniętymi procesami ekologicznymi. Jednocześnie tereny te stanowią nieużytki gospodarcze.

Wskazane jest też podniesienie rangi ochronnej do „zespołu przyrodniczo -krajobrazowego” lub wyróżnienie w ramach obszaru chronionego krajobrazu terenu skarpy nadjeziornej południowego brzegu Jeziora Rajgrodzkiego od jazu rzeki Jegrzni po ośrodki wypoczynkowe w rejonie Okoniówka, a także ustanowienie strefy ochrony pośredniej komunalnego ujęcia wody dla miasta Rajgrodu.

4. Ochrona środowiska wodnego

Głównymi celami ochrony są:

1. utrzymanie obecnych stosunków hydrograficznych i hydrogeologicznych w zlewni rzeki Biebrzy,
2. utrzymanie I klasy czystości wód Jeziora Rajgrodzkiego.
3. utrzymanie II klasy lub podniesienie do I klasy czystości wód w rzece Jegrzni, Jeziorze Dręstwo, pozostałych rzekach i strumieniach,
4. ochrona czystości i zasobów wód podziemnych.

Realizacja celów prowadzona będzie w zakresie 1 i 2 przez:

1. stosowanie systemu melioracyjnego utrzymującego obecnie stosunki wodne w dolinach rzek na terenach objętych melioracją,
2. zaniechanie melioracji na terenach objętych ochroną i w zasięgu ich bazy hydrologicznej,
3. wyłączenie z gospodarczego wykorzystania terenów bagiennych i źródliskowych,
4. utrzymanie i rozbudowę obiektów małej retencji.

Ochrona czystości wód powierzchniowych i podziemnych realizowana będzie przez:

1. racjonalna gospodarkę wodno - ściekową, gminy,
2. ochronę powierzchni ziemi i powietrza przed zanieczyszczeniami mogącymi przenikać do wód wg celów dla kształtowania tych elementów środowiska,
3. wyznaczenie stref ochrony pośredniej wokół ujęć wody przeznaczonej do zbiorowego zaopatrzenia,
4. tworzenie warunków samooczyszczania w wodach płynących i stojących,
5. racjonalne wykorzystanie wód do celów gospodarczych i w rolnictwie.

5. Ochrona przeciwpowodziowa

Na terenie gminy, zgodnie z opracowaniem „Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej Etap II – Rzeka Jegrznia występuje zagrożenie zalewu bezpośredniego wodą o prawdopodobieństwie 1%. W rejonie wsi Woźnawieś część terenu (w tym również terenu zabudowanego) znajduje się w zasięgu zalewu bezpośredniego wodą o prawdopodobieństwie 0,5%. Główny cel działań w tym zakresie sprowadzać się jednak powinien do ochrony terenów zainwestowanych i ludzi przed lokalnymi podtopieniami i zalaniem.

Realizacja celu prowadzona będzie przez:

- kompleks działań prowadzących do zachowania stosunków hydrograficznych i hydrologicznych nie stwarzających warunków do zagrożenia powodziowego,
- zakaz zabudowy w dolinach rzek i na terenach podmokłych,
- utrzymanie drożności kanalizacji deszczowej i rowów odwadniających na terenach zurbanizowanych

6. Ochrona powietrza atmosferycznego i walorów klimatycznych

Głównym celem ochrony jest utrzymanie obecnego niskiego poziomu zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy i obniżenie poziomu emisji z głównych źródeł.

Realizacja celu prowadzona będzie przez:

- rozwój i modernizację systemu grzewczego opartego o nowoczesne kotły i urządzenia zapewniające obniżenie emisji przy obecnie dominującym paliwie węglowym,
- szersze stosowanie, jako podstawowego paliwa w kotłowniach lokalnych i domowych systemach grzewczych, oleju opałowego lub gazu bezprzewodowego.
- ograniczenie ruchu samochodowego na niektórych terenach,
- zakaz lokalizacji zakładów przemysłowych o dużym poziomie emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

7. Ochrona powierzchni ziemi**Główne cele:**

- utrzymanie wysokich walorów krajobrazowych terenu,
- racjonalne wykorzystanie powierzchni terenu.

- ochrona przed degradacją, i dewastacją, form rzeźby terenu, gleb, szaty roślinnej,
- ochrona przed zaśmiecaniem i składowaniem odpadów „na dziko”.

Realizacja celów prowadzona będzie przez:

- szereg działań zapewniających utrzymanie ładu przestrzennego w ramach polityki inwestycyjnej gminy,
- wyznaczanie pod zabudowę tylko terenów do tego preferowanych uwzględniając ochronę krajobrazu, gleb i rzeźby terenu,
- likwidację lokalnych i dzikich wysypisk śmieci i wprowadzenie uporządkowanej gospodarki gromadzenia i utylizacji odpadów stałych w oparciu o wybudowane gminne wysypisko odpadów stałych,
- rekultywację wyrobisk poeksploatacyjnych surowców mineralnych i wykopów ziemnych,
- ograniczenie wydobycia surowców mineralnych i ziemi do 1-2 punktów na terenie gminy w miejscach udokumentowania złóż kopalin i nie powodujących utraty walorów krajobrazowych.

8. Gospodarka zasobami geologicznymi

Cel - racjonalne wykorzystanie zasobów przy zachowaniu walorów krajobrazowych.

Na terenie gminy udokumentowano złoża kruszywa naturalnego grubego:

- 1) Kosówka - Toczyłowo o zasobach bilansowych w kat.C (dla pól C i D 11364 tys. t) - złoża przeznaczone do eksploatacji po spełnieniu wymogów prawa geologicznego i górniczego,
 - 2) Woźnawieś o zasobach bilansowych w kat. C2 - 22824 tys. t i zasobach szacunkowych piasku - 393 tys. m³ i torfu 561 tys. m³. Złoże nie powinno być eksploatowane na skalę przemysłową ze względu na położenie na obszarze chronionego krajobrazu i potencjalny wpływ na stosunki wodne BPN oraz
- złoża kredy jeziornej, torfu i gytii - Rajgród o zasobach bilansowych kredy jeziornej - 573,6 tys. t, torfu ogrodniczego - 222 tys. m (torfu rolniczego - 176 tys. m i gytii organicznej - 39,7 tys. m.

Złoże kredy jeziornej zostało w znacznej części wyeksploatowane, dalsza eksploatacja nie jest opłacalna - teren przewidziany jest do rekultywacji.

Zasoby torfu i gytii ze względu na obszar chronionego krajobrazu i niską, wartość kopaliny nie powinny być eksploatowane.

Ze względu na strefę ochronną BPN i ochronę stosunków wodnych nie powinno być eksploatowane.

Na terenie gminy znajduje się dodatkowo 46 rejonów objętych dokumentacjami złóż torfu. Jako kopalina towarzysząca w spągu torfów zalegają gytie.

Złoża o zasobach bilansowych nie leżące na obszarach chronionych mogą być przewidywane do eksploatacji.

W rejonie Bėdy i Pieńczykowa znajdują się obszary perspektywiczne występowania kruszywa naturalnego grubego.

Obszar w rejonie Bėdy ma duże szanse po udokumentowaniu na eksploatację dla potrzeb lokalnych.

III. KIERUNKI ROZWOJU ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

Polityka zagospodarowania przestrzennego i gospodarowania rolniczą przestrzenią produkcyjną w skali gminy ukierunkowana powinna być na:

- zróżnicowanie terytorialne form produkcji rolniczej, dostosowanych do potencjału glebowego, agrotechnicznego, ogólnych warunków przyrodniczych i zakresu ochro-

- ny środowiska wynikających z położenia w granicach BPN lub jego otuliny i obszaru chronionego krajobrazu oraz na poszczególnych obszarach,
- rozwój ośrodków obsługi rolnictwa z usługami zaopatrzenia rolnictwa, skupu i zagospodarowania produkcji rolniczej,
 - rozwój infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja sanitarna, drogi energetyka itp.),
 - rozwój infrastruktury społecznej.

Warunki te preferują utworzenie czterech stref agrarnych o różnym stopniu intensyfikacji i sposobu prowadzenia produkcji rolnej oraz stopniu rozbudowy zaplecza rolnictwa.

1. Strefa intensywnej produkcji rolniczej obejmująca grunty wsi położonych w północnej części gminy na terenach z dobrymi warunkami glebowymi gruntów ornych i użytków zielonych, poza granicą BPN i jego otuliny oraz obszarem ochrony wód podziemnych. W podziale gminy na strefy funkcjonalno-przestrzenne jest to strefa IA i IB. W strefie tej powinny być prowadzone działania zmierzające do:

- intensyfikacji różnych form produkcji rolnej i ogrodniczej.
- ochrony gruntów ornych z glebami IV i III kl. bonitacyjnej i zmeliorowanych użytków zielonych przed wszelką, zabudową, a gruntów ornych V klasy przed zabudową nierolniczą,
- lokalizacji obiektów przemysłowych i usługowych związanych z obsługą rolnictwa w obrębie zabudowy wiejskiej i na gruntach rolnych najniższych klas VI i V,
- ograniczenie lub wprowadzenie zakazu podziałów geodezyjnych prowadzących do rozdrobnienia gospodarstw,
- prowadzenie geodezyjnych prac scaleniowych zwiększających powierzchnię gospodarstw,
- rozwoju usług podstawowych obsługi rolnictwa.

2. Strefa intensywnej produkcji rolniczej z ograniczeniami ochrony wód i krajobrazu obejmująca obszary o dobrych warunkach glebowych i agrarnych, położone na obszarze chronionego krajobrazu i w strefie nadbrzeżnej jezior. W podziale gminy na strefy funkcjonalno - przestrzenne jest to strefa IIA i IIB, V i częściowo IV

W strefie tej powinny być prowadzone podobne działania jak w strefie I z wyłączeniem zabiegów i metod produkcji rolnej zagrażającej czystości wód i pogarszającej walory środowiska, jak budowa przemysłowych ferm hodowlanych, czy nadmierna chemizacja upraw.

W pasie przybrzeżnym jezior przy przeznaczaniu gruntów na cele zabudowy lotniskowej i wypoczynkowej, jak również zalesiania lub wprowadzania zieleni nie urządzonej nie powinno się ściśle kierować kryteriami bonitacji gleb.

3. Strefa rolnictwa średnio-intensywnego - ekologicznego obejmująca grunty rolne średniej i niskiej wartości wsi położonych w południowej części gminy na obrzeżu B.P.N. - strefa VII w podziale na jednostki funkcjonalno-przestrzenne.

W strefie tej powinny być prowadzone następujące działania zmierzające do:

- utrzymania w dotychczasowym użytkowaniu rolniczym gruntów rolnych jako tereny produkcji rolnej umiarkowanej intensywności i ukierunkowanie gospodarki rolnej na tzw. rolnictwo ekologiczne ze i wskazaniem agroturystyki jako źródło podnoszenia ekonomiczności gospodarki rolnej na tych terenach.
- na terenach rolnictwa ekologicznego ze względu na położenie w sąsiedztwie B.P.N i ściśle związki ekologiczne z terenem parku, wprowadzenie zakazu prowadzenia przemysłowych form rolnictwa, w tym zakładania tuczami, ferm drobiowych i zwie-

rzut futerkowych oraz przemysłu spożywczego wytwarzającego duże ilości ścieków i znaczną, emisję zanieczyszczeń do atmosfery (w tym mleczarni, ubojni, itp.).

4. Strefa rolnictwa niskoproduktywnego obejmująca tereny B.P.N. i jego otuliny - strefa VIII:

Gospodarka rolna w tej strefie powinna być całkowicie podporządkowana zadaniom i zasadom ochrony ekosystemów B.P.N. Sposób uprawy i dopuszczalne formy - wg planu ochrony Parku.

IV. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA LASÓW

Na terenie gminy lasy zajmują głównie jej środkową, część od Jeziora Raj-grodzkiego do doliny Biebrzy. Kompleks ten stanowią lasy N-ctwa i Obrębu Rajgród, leśnictw: Bełda i Przejma oraz uroczyska Okoniówek łącznie z lasami prywatnymi wzdłuż Jeziora Rajgrodzkiego oraz w dolinie Biebrzy i granicach BPN -las Ciszewski. Dodatkowo w zachodniej części gminy występuje szereg drobnych kompleksów leśnych na terenach rolnych.

Lasy wraz z terenami rolnymi, jeziorami i terenami zabudowy stanowią główny element powierzchniowy i krajobrazowy zagospodarowania gminy.

Ze względu na różne podmioty zarządzające poszczególnymi kompleksami leśnymi (Nadleśnictwo, Dyrekcja BPN, właściciele prywatni), jak i zróżnicowanie w położeniu i wielkości kompleksów, polityka odnośnie zagospodarowania powinna być dostosowana do tych uwarunkowań.

Dodatkowym elementem zagospodarowania przestrzennego gminy związanym z gospodarką leśną jest określenie polityki odnośnie przeznaczania terenów pod nowe zalesienia i zadrzewienia.

Jednocześnie na terenie gminy nie przewiduje się zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne związane z budownictwem mieszkaniowym letniskowym lub innym zainwestowaniem komercyjnym i służącym indywidualnym potrzebom.

Przewidywane zmiany przeznaczenia lasów na cele nieleśne na terenie gminy dotyczą wyłącznie celów publicznych związanych z budową, infrastruktury liniowej - głównie dróg, w tym obwodnicy miasta Rajgródu.

1. Gospodarka leśna na obszarze głównego kompleksu leśnego lasów państwowych i prywatnych

Podstawą, prowadzenia gospodarki leśnej na terenie lasów gminy są plany urządzenia gospodarstwa leśnego dla Lasów Państwowych wykonywane na podstawie ustawy o lasach w cyklu 10-letnim dla nadleśnictwa Rajgród oraz uproszczone plany urządzeniowe dla lasów prywatnych i innych użytkowników.

Wymienione plany uwzględniają wymagania ochronne i zasady gospodarki leśnej wynikające z położenia na obszarze chronionego krajobrazu, istniejących i projektowanych na terenie lasów rezerwatów przyrody i lasów ochronnych oraz ogólne zasady prowadzenia gospodarki leśnej i zagospodarowania lasów.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić ustalenia planów urządzeniowych w zakresie powierzchni leśnych i dopuszczalnych form zagospodarowania nieleśnego.

Jako elementy polityki gminy, zgodne z podstawowymi założeniami planów urządzenia lasów, ale w nich nie wyróżnione, wprowadzono **4 strefy funkcji lasu** (oznaczone na mapie kierunków zagospodarowania przestrzennego) odnoszące się do stopnia wykorzystania turystycznego i rekreacyjnego w ramach prowadzonej gospodarki leśnej.

1. Strefę lasów o ograniczonej dostępności obejmującą tereny leśne o najwyższych walorach przyrodniczych z istniejącymi i projektowanymi rezerwatami przyrody i obszarami lasów wodochronnych, stanowiskami roślin chronionych i rzadkich, ostoja zwierząt. W strefie tej powinna dominować funkcja ochronna, a udostępnienie dla celów rekreacyjnych i turystycznych powinno być ograniczone do wyznaczonych szlaków z preferencją dla turystyki kwalifikowanej, naukowo - poznawczej, dydaktycznej itp.
2. Strefa lasów puszczańskich obejmująca zwarty kompleks leśny - dostępna na ogólnych zasadach.
3. Strefa lasów o funkcji rekreacyjnej - obejmująca obszary leśne części uroczyska Okoniówek. wzdłuż brzegów jeziora Rajgrodzkiego i Jeziora Dręstwo przy ośrodkach wypoczynkowych i terenach wsi letniskowych oraz wzdłuż dróg i szlaków turystycznych. Są to tereny lasów z predyspozycjami do wykorzystania na cele masowego wypoczynku. W strefie tej zakłada się urządzenie miejsc biwakowych, szlaków spacerowych i rowerowych, parkingów oraz wyposażenie w inne urządzenia służące rekreacji i podniesieniu chłonności i odporności lasów.
4. Strefa leśna intensywnego wykorzystania rekreacyjno - wypoczynkowego obejmująca tereny ośrodków wypoczynkowych, domków letniskowych i pól namiotowych zlokalizowanych na gruntach leśnych (nad jeziorami Rajgrodzkim i Dręstwo). Zakłada się utrzymanie obecnej funkcji terenu i lasów tej strefy z możliwością, modernizacji istniejących ośrodków i w określonych przypadkach ich rozbudowy.

Głównym ośrodkiem obsługi leśnictwa i administracji leśnej jest teren siedziby Nadleśnictwa Rajgród w Tamie.

2. Gospodarka leśna na terenie BPN

Gospodarka leśna, jak również zagospodarowanie innych terenów prowadzone będzie na podstawie planu ochrony BPN. Lasy te są wyłączone z wykorzystania gospodarczego, turystycznego i ogólnej dostępności. Priorytetem dla tego terenu są zadania przyrodniczo - ochronne.

3. Zalesienia i zadrzewienia

Wyznacza się dwa kierunki wzrostu lesistości na terenie gminy:

- zalesianie gruntów rolnych o najniższej wartości produkcyjnej RzVI i RVI (mapa) położone w sąsiedztwie kompleksów leśnych oraz enklawy śródlądne. Rezultatem zalesień powinno być powiększenie kompleksów leśnych i ustalenie granicy polno-leśnej,
- zadrzewienie (zalesienie) strefy brzegowej jezior Rajgrodzkiego i Dręstwo. Celem tych działań jest zabezpieczenie jezior przed negatywnymi oddziaływaniami na ich wody i linię brzegową, gospodarki rolnej i antropopresji turystyczno - wypoczynkowej oraz podniesienie atrakcyjności krajobrazowej. Szczególne znaczenie ma wprowadzenie zadrzewień (na odcinkach bezdrzewnych) na skarpę Jeziora Rajgrodzkiego, która w wielu miejscach jest niszczonej przez erozję i dewastację ludzką.. Wymienione zadrzewienia lub zalesienia powinny objąć pas terenu wzdłuż brzegów jezior o szerokości minimum 50 m. a zalecana szerokość to 100 m,
- zadrzewienia terenów zabudowy letniskowej, ośrodków wypoczynkowych i terenów rekreacyjno - wypoczynkowych. Realizacja tego kierunku będzie prowadzona łącznie z zagospodarowywaniem wymienionych terenów na części powierzchni działek wyłączonych z zabudowy i terenach wspólnych przeznaczonych pod zieleń,

- wyłączenia gruntów leśnych przewiduje się w wyjątkowych przypadkach wyłącznie na cele publiczne, np. poszerzenia istniejących dróg, budowę obwodnicy lub budowy liniowych urządzeń infrastruktury.

V. KIERUNKI I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

1. Zasoby dziedzictwa kulturowego i podstawowy cel ich ochrony

Zasoby dziedzictwa kulturowego rozumiane jako trwałe elementy zagospodarowania obszaru, a także struktury przestrzenne o walorach historycznych, zabytkowych, estetycznych czy artystycznych, są jednym z komponentów współtworzących środowisko antropogeniczne. Stanowią istotny element tożsamości świadczący o ciągłości działalności i dorobku społeczności lokalnej.

Gmina Rajgród, położona w strefie naturalnego krajobrazu chronionego o zintegrowanych wysokich wartościach krajobrazowych i kulturowych jest jednym z najciekawszych i najatrakcyjniejszych obszarów województwa podlaskiego przyciągającym z roku na rok coraz większe rzesze odwiedzających. W związku z powyższym i po rozpoznaniu uwarunkowań z zakresu ochrony dóbr kultury, **podstawowym celem polityki przestrzennej władz gminy w tej dziedzinie powinna być ochrona oraz racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego, a także kreowanie nowych wartości.**

Najpełniejszą, ochronę obiektów dziedzictwa kulturowego przed naturalnym niszczeniem, dewastacją przez człowieka poprzez wykorzystywanie na nieodpowiednie cele lub obudowywanie innymi obiektami, można uzyskać poprzez sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W planach tych, w porozumieniu z odpowiednimi służbami, powinny być zawarte regulacje dotyczące przeznaczania i zagospodarowywania terenów, na których znajdują się obiekty podlegające ochronie.

2. Obiekty o wartościach zabytkowych i kulturowych oraz zasady ochrony konserwatorskiej

Na terenie gminy Rajgród znajduje się wiele obiektów i terenów o wartościach zabytkowych i kulturowych, w tym:

- 1) **obiekty zabytkowe** - zabytki wpisane do rejestru objęte są ścisłą ochroną konserwatorską na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wszelkie prace przy obiektach i na terenach zabytkowych, oraz w ich bezpośrednim otoczeniu mogą być prowadzone po uzyskaniu stosownego pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków. Wymóg uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków dotyczy również kwestii dokonywania podziałów zabytku, zmiany przeznaczenia lub sposobu korzystania z zabytku, prowadzenia badań archeologicznych i architektonicznych oraz podejmowania innych działań, które mogłyby wpłynąć na naruszenie substancji zabytkowej lub wygląd zabytku.
- 2) **obiekty kulturowe** - w przypadku zabytków wpisanych do rejestru przedmiot i zakres ochrony określa decyzja o wpisaniu do rejestru. W odniesieniu do pozostałych zabytków znajdujących się w ewidencji, stanowiących przedmiot zainteresowania konserwatorskiego, przedmiotem ochrony jest przede wszystkim zewnętrzny wygląd budynków: ukształtowanie bryły, opracowanie elewacji (forma i układ otworów, detale architektoniczne) oraz inne elementy decydujące o zachowaniu ich historycznego charakteru, między innymi: wykończenie ścian zewnętrznych, pokrycie dachu. Prace przy tychże obiektach, przede wszystkim te mające wpływ na ich wygląd zewnętrzny, mogą być prowadzone po uzyskaniu stosownego uzgodnienia wojewódz-

kiego konserwatora zabytków. Rozbiórka może być dokonana tylko w uzasadnionych przypadkach (b. zły stan zachowania), po uzgodnieniu jej z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

3. Ochrona zabytkowych założeń dworsko-ogrodowych – obowiązują następujące zasady ochrony:

- Zachowanie i konserwacja zabytkowych obiektów tworzących zespół. Podporządkowanie zakresu i formy modernizacji technicznej zabudowy dworskiej, zmierzającej do podniesienia jej standardu użytkowego, wartości zabytkowej poszczególnych obiektów i całego założenia.
- Zachowanie integralności zespołu, co w odniesieniu do zespołów wpisanych do rejestru zabytków oznacza zakaz dzielenia założenia na części i ich sprzedaży/dzierżawy różnym właścicielom, ewentualnie - zakaz dalszych podziałów i obowiązek zagospodarowania tego założenia w sposób respektujący jego historyczną kompozycję.
- Zachowanie historycznej dyspozycji funkcjonalno - przestrzennej założenia (podział na część mieszkalno - reprezentacyjną i rekreacyjną oraz na część gospodarczą).
- Zachowanie historycznego rozplanowania założenia, układu komunikacyjnego, osi kompozycyjnych i widokowych, ukształtowania terenu (tarasy, wały), cieków i zbiorników wodnych. Zakaz zmiany historycznego układu komunikacyjnego, zakaz wprowadzania wewnętrznych ogrodzeń naruszających historyczną kompozycję założenia, zakaz wprowadzania nowej zabudowy na teren parkowo - ogrodowy. Dopuszcza się lokalizację nowej zabudowy „na starych fundamentach”, pod warunkiem dostosowania jej do funkcji zespołu i jego historycznej zabudowy.
- Zachowanie i restauracja kompozycji zieleni. Zachowanie, pielęgnacja i konserwacja zachowanego starodrzewu. Utrzymanie i pielęgnacja materiału roślinnego. Uzupełnianie nasadzeń zgodnie z historyczną kompozycją zieleni. Wymóg uzyskania pozwolenia wks na usunięcie drzew lub krzewów, zabiegi pielęgnacyjne przy zieleni, uzupełnianie nasadzeń.
- Usunięcie elementów zniekształcających i obniżających wartość zabytkową zespołu. Wzbogacanie kompozycji o nowe elementy krajobrazowe podnoszące wartości estetyczne terenu i dostosowane do historycznej kompozycji zespołu.
- Uwzględnienie właściwej ekspozycji założenia w otaczającym krajobrazie. Zakaz lokalizowania w bezpośrednim sąsiedztwie zespołu działalności, która mogłaby przyczynić się do obniżenia ich wartości zabytkowej oraz obiektów zasłaniających widok na tenże zespół.
- Wymóg uzyskania pozwolenia/uzgodnienia wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie jakichkolwiek działań (robót budowlanych, prac konserwatorskich i innych) w granicach ochrony konserwatorskiej zespołu.

4. Ochrona cmentarzy i mogił historycznych – obowiązują następujące zasady ochrony:

- Zachowanie i restauracja zabytkowych elementów cmentarza (ogrodzenie, bramy, kaplice itd.), w tym historycznego rozplanowania oraz historycznych elementów ukształtowania terenu cmentarza (układ komunikacyjny, układ kwater i mogił, kopce, wały ziemne).
- Zachowanie i konserwacja zieleni, stanowiącej element cmentarza.
- Zachowanie i konserwacji zabytkowych krzyży, nagrobków oraz innych elementów małej architektury. Systematyczne przeprowadzanie prac porządkowych na mogiłach i cmentarzach wojennych.
- Usuwanie elementów mających niekorzystny wpływ na stan zachowania albo wygląd cmentarza (np. samosiewy, wysypiska śmieci).
- Zakaz prowadzenia na terenie cmentarza i mogił wojennych oraz cmentarzy żydowskich jakiegokolwiek działalności nie związanej z ich konserwacją i restauracją.

- Zakaz lokalizowania w bezpośrednim sąsiedztwie cmentarzy działalności, która mogłaby przyczynić się do obniżenia ich wartości zabytkowej oraz obiektów zasilających widok na cmentarz.
- Wymóg uzyskania pozwolenia/uzgodnienia wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie prac związanych z konserwacją i restauracją cmentarza i jego elementów.

5. Kierunki ochrony stanowisk archeologicznych

- Zabytki (stanowiska) archeologiczne należy objąć ochroną w formie tzw. archeologicznych stref ochrony konserwatorskiej w granicach określonych wpisem do rejestru lub ustalonych na podstawie ewidencji AZP.
- Tereny, na których stwierdzono występowanie stanowisk archeologicznych powinny pozostać otwarte - niezabudowane. Zmiana zagospodarowania tych terenów winna być poprzedzona badaniami archeologicznymi, których wyniki zadecydują o dopuszczalnym zakresie działalności inwestycyjnej.
- Na prowadzenie badań archeologicznych wymagane jest uzyskanie pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.
- W strefie „W” archeologicznej ochrony konserwatorskiej należy wprowadzić zakaz prowadzenia działalności inwestycyjnej (robót budowlanych) nie związanej z działalnością archeologiczno -konserwatorską.
- W strefie „OW” archeologicznej ochrony konserwatorskiej należy ustalić obowiązek uzgadniania z organem ochrony zabytków wszelkich robót budowlanych oraz wymóg prowadzenia ww. robót po przeprowadzeniu wyprzedzających badań archeologicznych lub pod nadzorem archeologiczno -konserwatorskim.
- Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego stosownych ustaleń uzgodnionych ze służbami ochrony zabytków, dotyczących przeznaczania na cele budowlane terenów ze stanowiskami archeologicznymi.
- Ustalanie obowiązku zawiadamiania służb archeologicznych o natrafieniu na obiekty nieznanego pochodzenia podczas prowadzenia prac ziemnych.

6. Historyczne układy przestrzenne

6.1. Czarna Wieś

Należy wyznaczyć następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

„B” - strefa ochrony zachowanych elementów zabytkowych układu przestrzennego wsi.
 „K-E” - strefa ochrony krajobrazu kulturowego i ekspozycji historycznego układu przestrzennego wsi,
 obejmująca przedpole wsi od strony drogi do Tamy.

W strefie „B” obowiązuje:

- zachowanie historycznego rozplanowania układu komunikacyjnego - przebiegu dróg w istniejących liniach rozgraniczających.
- zachowanie historycznego rozplanowania bloków zabudowy oraz struktury podziałów parcelacyjnych, a także ich dyspozycji funkcjonalno - przestrzennej.
- zachowanie, restauracja i modernizacja techniczna zabudowy historycznej.
- dostosowanie nowej zabudowy oraz innych obiektów budowlanych do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie sytuacji, skali, bryły, materiałów., a mianowicie:
- zakaz lokalizacji reklamy wielkogabarytowej.
- wymóg uzgadniania zamierzeń budowlanych z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

W strefie „K-E” obowiązuje:

- pozostawienie terenów jako otwartych i zakaz wznoszenia obiektów kubaturowych, ewentualnie ograniczenie wysokości i intensywności zabudowy.

- zakaz lokalizacji reklamy wielkogabarytowej.

6.2. Rajgród

W ramach obszaru wpisanego do rejestru zabytków wyznaczone zostały następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

- **strefa „A”** - ścisłej ochrony konserwatorskiej zabytkowego układu przestrzennego obejmująca ul. Szkolną Rynek Koński, Pl. Tysiąclecia i część ul. Warszawskiej, ul. 1 Maja,
- **strefa „B”** - ochrony konserwatorskiej zachowanych elementów zabytkowych układu przestrzennego obejmująca pozostałą część ul. Warszawskiej, ulice: Prosta Gęsią Piaski, Ostejki, Zabia
- **strefa „K”** - ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego związanego z zabytkowym z zabytkowym układem przestrzennym, obejmująca dawne ogrody, pola uprawne i łąki.
- **strefa „W”** - archeologicznej ochrony konserwatorskiej obejmująca jaćwieski gród Raj,
- **strefa „OW”** archeologicznej ochrony konserwatorskiej obejmująca pozostały teren półwyspu i - na podstawie ustaleń planu - rozszerzona o tereny pokrywające się ze strefami "A" i „B”.

Strefa „A” ochrony konserwatorskiej zabytkowego układu urbanistycznego

Granice ochrony: obejmują najstarszą i centralną część założenia miejskiego: ul. Szkolną Rynek Koński, ul. 1 Maja, Plac Tysiąclecia i część ul. Warszawskiej.

Przedmiot ochrony: rozplanowanie ulic i placów, kwartałów i bloków zabudowy, w tym historyczne linie zabudowy i rozgraniczające, historyczne podziały własnościowe i funkcjonalne, zabytkowa zabudowa, skala zabudowy, historyczne dominanty przestrzenne i wysokościowe, zespoły zieleni urządzonej i naturalnej.

W strefie „A” winny obowiązywać następujące zasady ochrony:

1. Zachowanie historycznego rozplanowania ulic i placów - ich przebiegu, linii rozgraniczających i linii zabudowy utrwalonych w istniejącej zabudowie historycznej.
2. Zachowanie historycznego rozplanowania kwartałów i bloków zabudowy oraz struktury podziałów parcelacyjnych, a także ich dyspozycji funkcjonalno - przestrzennej.
3. Zachowanie zbliżonej do historycznej skali układu, historycznych dominant przestrzennych i wysokościowych.
4. Zachowanie zabudowy historycznej - obiektów zabytkowych objętych ochroną konserwatorską na podstawie wpisu do rejestru zabytków oraz obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.
5. Dostosowanie nowej zabudowy oraz innych obiektów budowlanych do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie sytuacji, skali, ukształtowania bryły oraz detalu (w tym materiałów do wykończenia elewacji i pokrycia dachu).
6. Podnoszenie jakości i walorów estetycznych historycznych wnętrz urbanistycznych poprzez porządkowanie obudowy i zabudowy wewnętrznej, oraz zieleni, ujednolicanie nawierzchni placów, ulic i chodników, wskazane utrzymanie/przywracanie posadzek historycznych, porządkowanie oświetlenia i małej architektury.
7. Kształtowanie nowych elementów układu z uwzględnieniem jego historycznej skali, kompozycji i dyspozycji funkcjonalno - przestrzennej.
8. Zakaz lokalizacji reklamy wielkoformatowej (wielkogabarytowej) wolnostojącej albo umieszczanej na elementach konstrukcyjnych obiektu budowlanego lub na ogrodzeniach.
9. Zakaz budowy ogrodzeń z prefabrykowanych elementów betonowych (od frontów i od strony jeziora).

10. Ochrona ekspozycji i panoramy miasta od strony jeziora: zakaz budowy budynków gospodarczych albo ograniczenie ich gabarytów i skali, ukształtowanie pasa zieleni „maskującej” na zapleczach działek.
11. Wymóg uzgadniania wszelkich działań inwestycyjnych z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Strefa „B” ochrony konserwatorskiej zabytkowego układu urbanistycznego

Granice ochrony: obejmują pozostałą część ul. Warszawskiej, ulice Ostejki, Żabia i Piaski. Przedmiot ochrony: rozplanowanie ulic i placów i bloków zabudowy, w tym historyczne linie zabudowy i rozgraniczające, historyczne podziały własnościowe i funkcjonalne, zabytkowa zabudowa, zespoły zieleni urządzonej (cementarze przykościelny i parafialne) i naturalnej w pasie na brzegiem jeziora.

W strefie „B” winny obowiązywać następujące zasady ochrony:

1. Zachowanie historycznego rozplanowania ulic - ich przebiegu, linii rozgraniczających i linii zabudowy utrwalonych w istniejącej zabudowie historycznej, w przypadku braku zabudowy historycznej dopuszcza się modyfikację linii zabudowy.
2. Zachowanie historycznego rozplanowania bloków zabudowy, struktury podziałów parcelacyjnych, a także ich dyspozycji funkcjonalno - przestrzennej.
3. Zachowanie zbliżonej do historycznej skali układu, zachowanie rangi kościoła parafialnego jako dominanty przestrzennej i wysokościowej układu oraz istotnego elementu panoramy miasta.
4. Zachowanie zabudowy historycznej - obiektów zabytkowych objętych ochroną konserwatorską na podstawie wpisu do rejestru zabytków oraz obiektów znajdujących się w ewidencji.
5. Dostosowanie nowej zabudowy oraz innych obiektów budowlanych do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie sytuacji, skali, ukształtowania bryły oraz detalu (m.in. materiałów do wykończenia elewacji i pokrycia dachu).
6. Kształtowanie nowych elementów układu z uwzględnieniem jego historycznej skali, kompozycji i dyspozycji funkcjonalno - przestrzennej, w tym porządkowanie małej architektury, reklam i oświetlenia (podnoszenie estetyki, uzupełnianie, ujednolicanie wyposażenia ulic i placów).
7. Podnoszenie jakości i walorów estetycznych historycznych wnętrz urbanistycznych - porządkowanie zabudowy, zieleni, ujednolicanie nawierzchni ulic i chodników, w tym przywracanie posadzek historycznych.
8. Zakaz lokalizacji reklamy wielkoformatowej (wielkogabarytowej) wolnostojącej albo umieszczanej na elementach konstrukcyjnych obiektu budowlanego lub na ogrodzeniu.
9. Zakaz budowy ogrodzeń pełnych lub z prefabrykowanych elementów betonowych (od frontów i od strony jeziora).
10. Ochrona ekspozycji i panoramy miasta od strony jeziora: zakaz budowy budynków gospodarczych albo ograniczenie ich gabarytów i skali, ukształtowanie pasa zieleni „maskującej” na zapleczach działek, ochrona zieleni na skarpie nadjeziornej wzdłuż ul. Ostejki, ekspozycja kościoła parafialnego.
11. Wymóg uzgadniania wszelkich działań inwestycyjnych z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Strefa „K” ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego

Granice ochrony obejmują tereny ogrodów, łąk na zapleczu działek przy ul. Warszawskiej, ul. Ostejki, dolinę rzeki Jęgrznia, brzegi Jeziora Rajgrodzkiego - obszary o przewadze walorów naturalnych, widokowych i przyrodniczych, integralnie związane z zespołem zabytkowym, w granicach wpisanych do rejestru zabytków.

Przedmiot ochrony: naturalny i częściowo urządzony krajobraz wokół jeziora Rajgrodzkiego wzdłuż rzeki Jęgrznia, łąki i ogrody, ukształtowanie terenu, zieleni, cieków i zbiorniki wodne.

W strefie „K” winny obowiązywać następujące zasady ochrony:

1. Zachowanie naturalnego, otwartego - niezabudowanego charakteru ww. obszaru, w tym ukształtowania terenu, zieleni, cieków i zbiorników wodnych.
2. Zakaz zabudowywania ww. obszaru. Wprowadzanie na tereny strefy infrastruktury technicznej, w tym obiektów kubaturowych, może być uzasadnione potrzebami udostępniania terenów zielonych na cele rekreacyjne, sportowe, turystyczne.
3. Zakaz budowy sztucznych nasypów, plantowania terenu, budowy wysokościowych urządzeń inżynierskich (kominów, masztów antenowych itp.), reklamy wielkoformatowej.
4. Usuwanie elementów zniekształcających. Wprowadzanie nowych elementów krajobrazowych podnoszących estetyczne wartości terenu strefy.
5. Ochrona ekspozycji i panoramy miasta od strony jeziora, doliny rzeki Jegrznia i od pd. -zespół stawów we wsi Wojdy.
6. W odniesieniu do terenów już zainwestowanych winien obowiązywać zakaz intensyfikacji zagospodarowania.

Strefa „W” archeologicznej ochrony konserwatorskiej jaćwieskiego grodu Raj zwanego górą zamkową ul. Nowa 2

Granice ochrony określone w decyzji o wpisaniu tego obszaru do rejestru.

Przedmiot ochrony - teren grodziska oraz znajdujące się na tym obszarze relikty archeologiczne (obiekty, warstwy i struktury podziemne) stanowiące pozostałości grodu Raj oraz późniejszego dworu obronnego.

W strefie „W” winny obowiązywać następujące zasady ochrony:

1. Zakaz prowadzenia jakiejkolwiek działalności inwestycyjnej nie związanej bezpośrednio z działaniami o charakterze konserwatorsko - archeologicznym (konserwacja i rewaloryzacja grodziska, badania archeologiczne).
2. Usunięcie obiektów budowlanych oraz zieleni powodujących niszczenie grodziska oraz obniżających jego wartości zabytkowe.

Strefa „OW” archeologicznej ochrony konserwatorskiej zabytkowego układu urbanistycznego

Granice ochrony obejmują tereny stref „A” i „B”

Przedmiot ochrony - znajdujące się w strefie domniemane relikty archeologiczne (obiekty, warstwy i struktury podziemne) stanowiące ślady osadnictwa jaćwieskiego, przed lokacyjnego i z okresu lokacji miasta oraz świadectwa jego późniejszego rozwoju.

W strefie „OW” winny obowiązywać następujące zasady ochrony:

1. Obowiązek uzgadniania z organem ochrony zabytków wszelkich robót budowlanych prowadzonych na terenie strefy.
2. Wymóg prowadzenia ww. robót po przeprowadzeniu wyprzedzających badań archeologicznych lub pod nadzorem archeologiczno - konserwatorskim.

W myśl art. 31 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która zamierza finansować roboty budowlane przy zabytku nieruchomym objętym ochroną konserwatorską jest obowiązana pokryć koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne dla ochrony zabytku archeologicznych. Szczegółowy zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych ustala właściwy organ ochrony zabytków w drodze decyzji. Art. 36 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy stanowi, że prowadzenie badań archeologicznych wymaga pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

6. Realizacja kierunków będzie się odbywać poprzez:

- • spełnianie wymagań ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego na podstawie przepisów szczególnych,
- • realizowanie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,

- • ustalenie stref ochronnych w planach zagospodarowania przestrzennego:
 - ochrony konserwatorskiej w Rajgrodzie, Czarnej Wsi i Rydzewie,
 - ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego w Rajgrodzie i Wojdach,
 - ochrony konserwatorskiej archeologicznej w Rajgrodzie, Czarnej Wsi, Orzechówce, Rybczyźnie i Woźnej Wsi.
- • pomoc organizacyjną i finansową właścicielom obiektów zabytkowych zagrożonych dewastacją z budżetów Urzędu Miejskiego i Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- • wykonanie przed rozbiórką obiektów o wartościach historyczno-kulturowych podstawowej dokumentacji historycznej, tj. karty ewidencyjnej obiektu,
- • przedstawianie do uzgodnienia Podlaskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków zakresu prac porządkowych na terenach cmentarzy, w tym cmentarzy z okresu I wojny światowej w Beldzie, Czarnej Wsi, Grzędach, Kosłach, Kosówce, Okoniówku, Orzechówce i Tamie.

7. Tworzenie nowych wartości kulturowych powinno odbywać się poprzez:

- modernizację i rewitalizację obiektów lub ich zespołów o obcych dla krajobrazu, otoczenia i tradycji formach (np. zespół zabudowy wielorodzinnej wielkopłytowej położony w Rajgrodzie na skarpie nad Jeziorem Rajgrodzkim).
- dostosowanie i zharmonizowanie form zabudowy i sposobu zagospodarowania przestrzeni z otaczającym krajobrazem i otaczającą zabudową poprzez odpowiednie ustalenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- wprowadzanie ustaleń do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego określających formy architektoniczne związane z charakterystycznymi dla regionu elementami oraz stosowaniem tradycyjnych rozwiązań materiałowo-konstrukcyjnych.

8. Zabytki wpisane do rejestru i znajdujące się w ewidencji. Strefy ochrony konserwatorskiej

Belda

1. Cmentarz z I wojny światowej nr rej. A-266/09.03.1987
Granice ochrony obejmują działkę nr 36.
2. Obora w zagrodzie nr 3, glin., 1. 20 XX w.

Ciszewo

3. Pozostałość założenia dworsko-ogrodowego: starodrzew, stawy, układ komunikacyjny (?)
4. Dom nr 22, drewn., 1. 20 XX w., wł. Edward Kapla

Czarna Wieś

5. Historyczny układ przestrzenny wsi
6. Cmentarz wojenny z I wojny światowej nr rej. A-271/10.03.1987
Granice ochrony obejmują działkę nr 175.
7. Cmentarz wojenny z I wojny światowej (na granicy działek nr 190/2 i 189)
8. Mogiła ludności cywilnej z II wojny światowej (działka nr 191)
9. Kapliczka
10. Dom nr 9, mur., 1927 r., wł. Stanisław Łaciński
11. Dom nr 22, mur., po 1914 r.

Grzędy

12. Mogiła zbiorowa ludności cywilnej z II wojny światowej

Karwowo

- 13. Dom nr 5, glin., pocz. XX w.
 - 14. Dom nr 7, drewn., pocz. XX w.
- Krzyż przydrożny

Kosiły

- 15. Kapliczka, mur., k. XIX w.
 - 16. **Cmentarz z okresu I wojny światowej** nr rej. A-270/10.03.1987
Granice ochrony wyznacza wał ziemny - cmentarz znajduje się na działce nr 86.
 - 17. Mogiła zbiorowa ludności cywilnej z II wojny światowej
 - 18. Dom nr 17, drewn., pocz. XX
 - 19. Dom nr 31, drewn., pocz. XX w.
- Krzyże przydrożne

Kosówka

- 20. Cmentarz z okresu II wojny światowej** nr rej. A-425/30.12.1991
Granice ochrony obejmują działkę nr 34.

- 21. Dom nr 5, drewn., pocz. XX w.
 - 22. Dom z chlewem w zagr. nr 6, drewn./glin., XIX/XX w.
 - 23. Dom nr 15, drewn., pocz. XX w.
 - 24. Dom nr 20, drewn., pocz. XX w.
 - 25. Dom nr 21, drewn., pocz. XX w.
 - 26. Zagroda nr 29, :
 - a. dom, drewn., pocz. XX w.
 - b. obora, drewn., pocz. XX w.
 - 27. Dom nr 41, drewn., pocz. XX w.
 - 28. Zagroda nr 43 :
 - a. dom drewn.. pocz. XX w.
 - b. obora. dlin.. pocz. XX w.
 - c. stodoła, drewn., pocz. XX w.
- Krzyże przydrożne i śródpolne

Kozłówka

- 29. Dom nr 5, drewn., pocz. XX w.
- 30. Dom nr 11, drewn., pocz. XX w.
- 31. Zagroda nr 12:
 - a. dom, drewn., pocz. XX w.
 - b. stodoła, drewn., pocz. XX w.
- 32. Dom nr 32, drewn., pocz. XX w.

Kuligi

- 33. Zagroda nr 13:
 - a. dom, drewn., pocz. XX w.
 - b. stodoła, drewn., pocz. XX w.
- Krzyże przydrożne

Łazarze

- 34. Pozostałość dwóch zespołów folwarcznych : dawny dwór (nr 17), aleja dojazdowa z nasadzeniami.
- 35. Dom nr 9, drewn., pocz. XX w.

Miecze

36. Pozostałość założenia dworsko-ogrodowego: starodrzew, układ komunikacyjny, sadzawki, kwatery sadów.

Okoniówek (las)

37. Cmentarz żydowski

Opartowo

38. Założenie dworsko-ogrodowe: nr rej. A-230/08.09.1986
 a. dwór, mur., 1. 20 XX w. nr rej. jw.
 b. obora, mur., 1. 20 XX w. nr rej. jw.
 c. stodoła, drewn., 1. 30 XX w. nr rej. jw.
 d. park krajobrazowy i kwatery sadów, sadzawki nr rej. jw.
 Granice ochrony obejmują działki nr 716/1, 1525/2, 1525/1, 708/2, 739/1, 741, 742, 743, część działek 739/2 i 71

Orzechówka

39. Mogiła zbiorowa ludności cywilnej z II wojny światowej

Pieńczyków

40. Kaplica drewn., okres międzywojenny
 41. Stodoła w zagr. nr 3, drewn., pocz. XX w.

Podliszewo

42. Pozostałość zespołu dworskiego: układ komunikacyjny, starodrzew.

Rajgród

43. Historyczny układ urbanistyczny nr rej. A-356/15.04.1988
 Granice ochrony obejmują: teren osadnictwa przedlokacyjnego na półwyspie - ul. Szkolna z jaćwieskim grodem Raj, miasto lokacyjne - Pl. Tysiąclecia i ulice Warszawską, Prosta, Gęsia, dawne osady Pace - ul. 1 Maja i Ostelki - ulice: Piaski, Żabia, Ostejki.
 W ramach ww. obszaru zabytkowego wyznaczone zostały następujące strefy ochrony konserwatorskiej:
strefa „A” ścisłej ochrony konserwatorskiej zabytkowego układu przestrzennego obejmująca ul. Szkolną Pl. Tysiąclecia i część ul. Warszawskiej, ul. 1 Maja,
strefa „B” ochrony konserwatorskiej zachowanych elementów zabytkowych układu przestrzennego obejmująca pozostałą część ul. Warszawskiej, ulice: Prosta, Gęsia, Piaski, Ostejki, Żabia,
strefa „K” ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego związanego z zabytkowym zabytkowym układem przestrzennym, obejmująca dawne ogrody, pola uprawne i łąki.
strefa „W” archeologicznej ochrony konserwatorskiej obejmująca jaćwieski gród Raj,
strefa „OW” archeologicznej ochrony konserwatorskiej obejmująca pozostały teren półwyspu. Strefę „OW” archeologicznej ochrony konserwatorskiej należy rozszerzyć (na podstawie ustaleń planu), tak by obejmowała strefy „A” i „B”
 W ramach stref „A”, „B” i „K” należy uwzględnić ochronę ekspozycji i panoramy miasta:
 1/ od strony jeziora,
 2/ od strony stawów w Wojdach,
 3/ z nad doliny rz. Jęgrznia - od wsch..
 44. Zespół kościoła paraf. p.w. Narodzenia NMP :
 a. kościół, mur., 1913 r. nr rej. A-395/11.08.1989
 Granice ochrony obejmują cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia - działka nr 614.
 b. ogrodzenie cmentarza przykościelnego, mur., w XX.
 c. plebania, mur., 1935-36

45. Cmentarz rzymskokatolicki I (najstar. część) nr rej. A-357 z 11.03.1988r.**a. kaplica, mur., ok. 1820** nr rej. j.w.**b. nagrobki i krzyże żeliwne** nr rej. j.w.**c. ogrodzenie i brama, mur., poł. XIX w.****46. Cmentarz rzymskokatolicki II, ul. Warszawska****47. Mogiła z okresu powstania styczniowego Jana Narzymbkowskiego nr rej. A-418/ 30.12.1991****Granice ochrony wyznacza ogrodzenie mogiły znajdującej się na działce 696 przy ul. Warszawskiej.****Przedmiot ochrony: teren mogiły.**

48. Kapliczka, ul. Warszawska, drewn., poł. XIX w.

49. Kapliczka, ul. Żabia, drewn., k. XIX w.

50. Szkoła, mur., 1930-36 r.

51. Zajazd, ul. Warszawska 11, mur., k. XIX w.

52. Dworek Rydzewskich, ul. Rajgródzik 8, mur., 1. 20 XX w.

53. Koszary tzw. „kordon carski”, mur., k. XIX w.

54. Grodzisko zw. „Góra Zamkowa”, XI-XII w. nr rej. A-I49/07.03.1966**Granice ochrony obejmują działki 71/23 i 70/22 (obecnie 529)****ul. Piaski**

55. Dom nr 7, drewn., k. XIX w.

56. Dom nr 8, drewn., ok. 1900 r.

57. Dom nr 9, drewn., k. XIX w.

58. Dom nr 12, drewn., 1. 20 XX w.

59. Dom nr 13, drewn., pocz. XX w.

60. Dom nr 14, drewn., XIX/XX w.

61. Dom nr 17, drewn., k. XIX w.

ul. Szkolna

62. Dom nr 3, mur., 1. 20 XX w.

63. Dom nr 6, drewn., 3 ćw. XIX w.

64. Dom nr 13, drewn., pocz. XX w.

65. Dom nr 15, drewn., pocz. XX w.

66. Dom nr 16, drewn., pocz. XX w.

67. Dom nr 16, drewn., k. XIX w.

68. Dom nr 19, drewn., pocz. XX w.

69. Dom nr 23, drewn., k. XIX w.

70. Dom nr 25, drewn., k. XIX w.

71. Dom nr 27, drewn., 1. 20 XX w.

72. Dom nr 29, drewn., 1. 30 XX w.

73. Dom nr 30, drewn., 1. 30 XX w.

74. Dom nr 32, drewn., pocz. XX w.

75. Dom nr 40, drewn., pocz. XX w.

76. Dom nr 42, drewn., XIX/XX w.

77. Dom nr 44, drewn., k. XIX w.

78. Dom nr 54, drewn., pocz. XX w.

79. Dom nr 56, drewn., k. XIX w.

Pl. Tysiąclecia

81. Dom nr 2/3, mur., 1848 r.

82. Dom nr 4/5, mur., ok. 1850 r.

83. Dom nr 6, mur., 1920 r.

84. Dom nr 8, drewn., ok. 1920 r.

85. Dom nr 9, drewn., ok. 1930 r.

86. Dom nr 10, mur., 1. 20 XX w.

ul. Warszawska

87. Dom nr 4, mur., ok. 1830 r.

88. Dom nr 6, mur., ok. 1850 r.

89. Dom nr 7, mur., ok. 1920 r.

90. Dom nr 8, drewn., k. XIX w.

- 91. Dom nr 11, zajazd, mur., k. XIX w.
- 92. Dom nr 14, mur., ok. 1860 r.
- 93. Dom nr 15, drewn./mur., pocz./ XX w.
- 94. **dom nr 20, mur., pocz. XX w. nr rej. A-202 z 11.10.1985**
- 95. Dom nr 21, drewn., k. XIX w.
- 96. Dom nr 27, mur., 1848 r.
- 97. Dom nr 31, drewn., ok. 1900 r.
- 98. Dom nr 32, drewn., pocz. XX w.
- 99. Dom nr 36, drewn., k. XIX w.
- 100. Dom nr 38, drewn., k. XIX w.
- 101. Dom nr 44, mur., k. XIX w.
- 102. Dom nr 45, drewn., 1910 r.
- 103. Dom nr 50, mur., k. XIX w.
- 104. Dom nr 55, mur., pocz. XX
- 105. Dom nr 56, mur., k. XIX w.

ul. Żabia

- 106. Dom nr 11, drewn., pocz. XX w.
- 107. Dom nr 15, drewn., k. XIX w.
- 108. Dom nr 17, drewn., poł. XIX w.
- 109. Zagroda nr 24 :
 - a. dom, mur./glin., 1912 r.
 - b. stajnia, mur./glin., 1912 r.
- 110. Dom nr 30, drewn., k. XIX w.

Rydzewo

- 111. Zespół kościoła par. p.w. św. Wojciecha**
 - a. kościół paraf, p.w. Św. Wojciecha, drewn., 1865 r, nr rej. A-78/02.05.1980
 - b. plebania, mur., 1936 r.
 - c. nagrobki i krzyże żeliwne na cmentarzu przykościelnym
 - Granice ochrony obejmują cmentarz przykościelny.**
 - d. ogrodzenie i brama cmentarza przykościelnego, mur. XIX/XX w.
- 112. Cmentarz rzymskokatolicki
- 113. Dom nr 9, mur., okr. międzywoj.
- 114. Dom nr 11, parafialny, drewn., 1921 r.
- 115. Dom nr 14, drewn., pocz. XX w.
- 116. Dom nr 18, drewn., pocz. XX w.
- 117. Dom nr 24, drewn., pocz. XX w.

Stoczek

- 118. Dom nr 3, drewn., pocz. XX w.
- 119. Dom nr 8, drewn., pocz. XX w.
- 120. Stodoła w zagr. nr 9, drewn., pocz. XX w.
- 121. Dom nr 9, drewn., pocz. XX w.

Tama

- 122. Dróżniczówka, mur., pol. XIX w.
- 123. **Cmentarz z okresu I wojny światowej nr rej. A-416 z 30.12.1991**
Granice ochrony obejmują działkę nr 1463/18.

Tama - Las „Choinki”

- 124. Mogiła powstańców z okr. powstania styczniowego nr rej. A-417/30.12.1991**
Granice ochrony wyznacza ogrodzenie mogiły znajdującej się na działce nr 1454
- 125. Mogiła rodziny Nowickich z okr. II woj, św. nr rej. A-419/30.12.1991**

Granice ochrony wyznacza ogrodzenie mogiły znajdującej się na działce nr 1432.

Wojdów

126. Założenie dworsko - ogrodowe: nr rej. A-231/09.09.1986

a. czworak, mur., 1. 30 XX w. nr rej. j.w.

b. stajnia, mur., pocz. XX w. nr rej. j.w.

c. system wodny, kwatery sadów, starodrzew nr rej. j.w.

Granice ochrony wyznacza rzeka Jegrznia od wsch., rów od pd. i drogi z pozostałych stron.

d. zespół stawów i grobli

127. Zespół młyna dworskiego :

a. młyn, mur., 1913 r. nr rej. A-381/24.01.1989

b. dom młynarza, drewn., 1. 30 XX w.

Granice ochrony obejmują cały zespół - część działki nr 11 id. zagrodę młynarza

Woźna Wieś:

128. Krzyż przydrożny, 1904

129. Szkoła, drewn., 1.30 XX

130-141. Domy drewniane nr nr: 75, 79, 108, 128, 129, Podrzeczce 53 i 55, Kolonie 36, 42, 46, 48.

Wólka Mała

142. Dom nr 2, drewn., pocz. XX w.

143. Dróżniczówka, mur., pocz. XX w.
Krzyże przydrożne

WYKAZ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH OBJĘTYCH OCHRONĄ KONSERWATORSKĄ W GMINIE RAJGRÓD

MIEJSCOWOŚĆ	OBSZAR AZP	NUMER STANOWISKA NA OBSZARZE	RODZAJ STANOWISKA	CHRONOLOGIA
Rajgród Podliszewo	25-82	66	ślady osadnicze; osada	mezolit-średniowiecze
Czarna Wieś	25-81	2	osady	wczesne średniowiecze-nowożytność
Czarna Wieś	25-81	3	osada	średniowiecze
Czarna Wieś	25-81	4	osada	średniowiecze
Czarna Wieś	25-81	5	ślady osadnicze; osada	wczesne średniowiecze-nowożytność
Czarna Wieś	25-81	6	osada; ślady osadnicze	średniowiecze-okres nowożytny
Rybczyzna	25-82	55	obozowiska	późny paleolit-mezolit
Rybczyzna	25-82	52	obozowisko	epoka kamienia-epoka brązu
Rybczyzna	25-82	51	obozowisko	późny paleolit
Rybczyzna	25-82	49	obozowisko; ślady osadnicze	mezolit-epoka brązu
Rybczyzna	25-82	47	osada; ślady osadnicze	epoka kamienia-średniowiecze
Rybczyzna	25-82	43	obozowiska; ślady	mezolit-nowożytność

			osadnicze; osady	
Rybczyzna	25-82	5	obozowisko	mezolit
Rybczyzna	26-82	43	obozowisko; osada	epoka kamienia-epoka brązu
Rybczyzna	26-82	69	osada; ślady osadnicze	późny paleolit-nowożytność
Rybczyzna	26-82	9	obozowisko; ślady osadnicze; osady	późny paleolit -nowożytność
Rybczyzna	26-82	73	osada; ślady osadnicze	późne średniowiecze-nowożytność
Rybczyzna	26-82	71	obozowisko; ślady osadnicze; osady	późny paleolit-nowożytność
Rybczyzna	26-82	70	osada; ślady osadnicze	epoka kamienia-nowożytność
Woźna Wieś	26-82	5	obozowisko; osady; ślady osadnicze	późny paleolit -nowożytność
Woźna Wieś	26-82	66	obozowisko; ślad osadniczy	epoka kamienia-nowożytność
Woźna Wieś	26-82	65	ślad osadniczy	późny paleolit-mezolit
Woźna Wieś	26-82	62	ślady osadnicze	późny paleolit-średniowiecze
Woźna Wieś	26-82	1	obozowisko; osady; cmentarzysko; ślad osadniczy	Późny paleolit-wczesne średniowiecze
Woźna Wieś	26-82	2	obozowisko; osada; ślad osadniczy	późny paleolit -neolit
Woźna Wieś	26-82	7	ślad osadniczy; osady	mezolit-nowożytność
Woźna Wieś	26-82	8	obozowisko; ślady osadnicze; osady	mezolit-nowożytność
Woźna Wieś	26-82	11	osada; ślady osadnicze	okres wpływów rzymskich-nowożytność
Woźna Wieś	26-82	12	osada; ślady osadnicze	wczesne średniowiecze-nowożytność
Woźna Wieś	26-82	18	obozowisko; osada; ślady osadnicze	późny paleolit -nowożytność
Woźna Wieś	26-82	60	osada; ślady osadnicze	epoka kamienia-późne średniowiecze
Woźna Wieś	26-82	48	obozowisko; ślady osadnicze; osady	późny paleolit-nowożytność
Woźna Wieś	26-82	49	ślady osadnicze	epoka kamienia-okres wędrówek ludów
Woźna Wieś	26-82	50	ślady osadnicze	epoka kamienia-średniowiecze
Woźna Wieś	26-82	28	ślad osadniczy	późny paleolit
Woźna Wieś	26-82	26	obozowisko; ślad osadniczy	mezolit-późne średniowiecze
Woźna Wieś	26-82	52	ślady osadnicze	epoka kamienia-epoka brązu
Woźna Wieś	26-82	53	ślad osadniczy	późny paleolit
Woźna Wieś	26-82	54	ślady osadnicze	wczesne średniowiecze-nowożytność
Woźna Wieś	26-82	55	ślady osadnicze	późny paleolit-nowożytność
Woźna Wieś	26-82	56	ślady osadnicze	późny paleolit-nowożytność

				żytność
Woźna Wieś	26-82	57	ślady osadnicze	epoka kamienia-wcz. epoka brązu
Woźna Wieś	26-82	59	osada; ślady osadnicze	późny paleolit-nowo- żytność
Woźna Wieś	26-82	61	osady; ślad osad- niczy	wczesne średniowie- cze-nowożytność
Woźna Wieś	26-82	45	ślady osadnicze	późny paleolit- późne średniowiecze
Woźna Wieś	26-82	21	obozowisko; ślad osadniczy	epoka kamienia
Woźna Wieś	26-82	22	ślad osadniczy; obozowiska; osada	późny paleolit- epoka brązu
Woźna Wieś	26-82	23	obozowisko	późny paleolit
Woźna Wieś	26-82	13	obozowisko	epoka kamienia
Woźna Wieś	26-82	19	ślady osadnicze	mezolit-późne śre- dniowiecze
Woźna Wieś	26-82	20	obozowisko	epoka kamienia
Woźna Wieś	26-82	15	ślad osadniczy	pradzieje
Woźna Wieś	26-82	47	ślady osadnicze	epoka kamienia -wcz. epoka brązu
Woźna Wieś	26-82	6	ślady osadnicze	epoka kamienia-późne średniowiecze
Woźna Wieś	26-82	46	ślad osadniczy	późny paleolit
Kozłówka	27-82	3	osada; ślad osad- niczy	okres wędrówek lu- dów -nowożytność
Kozłówka	27-82	5	ślady osadnicze	epoka kamienia-wcze- sne średniowiecze
Ciszewo	27-82	6	osada; ślady osadnicze	mezolit -nowożytność
Ciszewo	27-82	7	ślady osadnicze	Epoka kamienia- nowożytność
Ciszewo	27-82	8	osady	Sredniowiecze-nowo- żytność
Ciszewo	27-82	9	Osada; ślad osad- niczy	Mezolit-średniowiecze
Ciszewo	27-82	11	Osada; ślady osadnicze	Mezolit-nowożytność
Ciszewo	27-82	12	osady	Sredniowiecze-nowo- żytność
Ciszewo	27-82	21	Siady osadnicze	Wcz. epoka brązu - nowożytność
Ciszewo	27-82	27	Siady osadnicze	Mezolit-nowożytność
Kuligi	27-82	32	Osada; ślady osadnicze	Neolit-średniowiecze
Kuligi	27-82	33	Osady; ślady osadnicze	Okres wędrówek lu- dów -nowożytność
Ciszewo	27-82	10	osada	Sredniowiecze-nowo- żytność
Ciszewo	27-82	15	Osada; ślad osad- niczy	Średniowiecze
Kosówka	26-80	52	Osada; ślady osadnicze	Epoka kamienia -no- wożytność

Kosówka	26-80	51	Osada; ślad osadniczy	średniowiecze
Kosówka	26-80	15	Osada; ślad osadniczy	Średniowiecze -nowożytność
Belda	26-81	10	osady	Okres wędrówek ludów -średniowiecze
Stoczek	26-81	5	Osada; ślad osadniczy	Epoka kamienia -nowożytność
Stoczek	26-81	4	Osada; ślady osadnicze	Epoka kamienia -średniowiecze
Pieńczykowo	27-81	60	Osady; ślady osadnicze	Epoka kamienia -nowożytność
Pieńczykówek	27-81	57	Siady osadnicze	Epoka kamienia -nowożytność
Pieńczykówek	27-81	54	Obozowisko; osady; ślad osadniczy	Mezolit-nowożytność
Łamane Grądy	27-81	53	Osada; ślad osadniczy	
Łamane Grądy	27-81	51	Osada; ślady osadnicze	Epoka kamienia -nowożytność
Łamane Grądy	27-81	48	Osada; ślady osadnicze	Epoka kamienia -nowożytność
Łamane Grądy	27-81	49	Siady osadnicze	Mezolit-nowożytność
Pieńczykowo	27-81	45	Osady; ślad osadniczy	Wcz. średniowiecze -nowożytność
Solki	27-81	19	osada	Wcz. epoka żelaza
Solki	27-81	17	osady	Mezolit-średniowiecze
Solki	27-81	16	Siady osadnicze	Epoka kamienia -średniowiecze
Solki	27-81	12	Osady; ślady osadnicze	Epoka kamienia -średniowiecze
Pieńczykówek	27-81	10	Obozowiska; osada; ślady osadnicze	Mezolit -nowożytność
Pieńczykówek	27-81	9	obozowisko	Mezolit
Pieńczykówek	27-81	8	Obozowisko; ślad osadniczy	Mezolit-średniowiecze
Solki	27-81	7	Obozowisko; ślad osadniczy	Mezolit -średniowiecze
Pieńczykowo	27-81	5	Osada; ślady osadnicze	Wcz. średniowiecze -nowożytność
Pieńczykówek	27-81	1	Osada; ślady osadnicze	Mezolit -nowożytność
Woźna Wieś	26-83	37	Obozowisko; ślad osadniczy	Epoka kamienia -średniowiecze
Woźna Wieś	26-83	33	Siad osadniczy	Późny paleolit
Woźna Wieś	26-83	30	Osada; ślady osadnicze	Mezolit-średniowiecze
Woźna Wieś	26-83	28	osada	Późne średniowiecze -nowożytność

Orzechówka	26-83	26	Siady osadnicze	Mezolit-średniowiecze
Orzechówka	26-83	25	osada	Średniowiecze
Orzechówka	26-83	24	Siady osadnicze	Późny paleolit-okres wędrowek ludów
Orzechówka	26-83	23	Osada; ślad osadniczy	Neolit-nowożytność
Woźna Wieś	26-83	16	osada	Średniowiecze
Woźna Wieś	26-83	14	Osada; ślad osadniczy	Epoka kamienia -średniowiecze
Woźna Wieś	26-83	2	Siady osadnicze	Późny paleolit -mezolit
Woźna Wieś	26-83	1	Siad osadniczy	Późny paleolit
Woźna Wieś	26-83	3	obozowisko	Mezolit-epoka brązu
Orzechówka	26-83	21	Osady; ślady osadnicze	Neolit-średniowiecze
Orzechówka	26-83	22	Osada; ślady osadnicze	Późny paleolit -wcz. średniowiecze
Skrodkie	25-81	10	Osada; ślad osadniczy	Średniowiecze -nowożytność
Skrodkie	25-81	12	Osada; ślady osadnicze	Mezolit -średniowiecze
Skrodkie	25-81	13	osada	Późny okres rzymski -okr. wędrowek ludów
Skrodkie	25-81	1	osady	Późny okres rzymski-nowożytność
Kosiły	25-81	18	Osada; ślad osadniczy	^T Średniowiecze -nowożytność
Rajgród Podliszewo	24-82	99	cmentarzysko	Okres rzymski
Rajgród Podliszewo	24-82	100	Siady osadnicze	Okres rzymski -nowożytność
Rajgród Podliszewo	24-82	104	Osada; ślad osadniczy	Epoka kamienia -okres rzymski
Stoczek	26-82	42	Osada; ślad osadniczy	Późny paleolit -mezolit
Kuligi	26-82	39	Osada; ślad osadniczy	Mezolit -nowożytność
Woźna Wieś	26-82	29	obozowisko	Późny paleolit -mezolit
Woźna Wieś	26-82	33	Siady osadnicze	Epoka kamienia -późne średniowiecze
Rajgród	25-82	72	osady	Średniowiecze
Rajgród Podliszewo	25-82	63	Osada; ślady osadnicze	Mezolit -średniowiecze
Rajgród	25-82	61	obozowisko	Późny paleolit
Rajgród	25-82	60	Siady osadnicze	Okres wędrowek ludów -nowożytność
Rajgród	25-82	34	obozowisko	Mezolit
Rajgród	25-82	32	Siady huty szkła	Od XVI w.
Rajgród	25-82	25	obozowisko	Mezolit - wcz. epoka brązu
Rajgród	25-82	26	obozowisko	mezolit
Rajgród	25-82	27	obozowiska	Późny paleolit -ep. Brązu
Rajgród	25-82	28	Osada; obozowi-	Późny paleolit -ep.

			sko	brązu
Rajgród	25-82	24	obozowisko	Epoka kamienia
Rajgród	25-82	21	Osada; ślad osad- niczy	Średniowiecze -nowo- żytność
Rajgród	25-82	20	osada	Średniowiecze
Rajgród	25-82	17	obozowisko	Mezolit - wcz. epoka brązu
Rajgród	25-82	18	Osada; ślad osad- niczy	Wczesne średniowie- cze-nowożytność
Rajgród	25-82	19	Osada; ślad osad- niczy	Późny okres rzymski -nowożytność
Rajgród	25-82	11	Siad osadniczy	Mezolit-wcz. epoka brązu
Rajgród	25-82	12	Siady osadnicze	Późny paleolit -śre- dniowiecze
Rajgród	25-82	7	obozowisko	Późny mezolit -
Rajgród	25-82	8	Siady osadnicze	Mezolit -nowożytność
Rajgród	25-82	1	Osada; grodzisko; dwór obronny	Okres halszacki -XV w.
Rajgród	25-82	2	Kościół parafialny; cmentarz przyko- ścielny; zespół zabudowań przy- kościelnych	XV w.-nowożytność
Rajgród	25-82	3	Zespół starego miasta	Od XV w.
Wojdy	25-82	4	Znalezisko luźne	Mezolit ceramiczny

VI. KIERUNKI ROZWOJU TURYSTYKI I REKREACJI

Sfera turystyki i wypoczynku jest traktowana priorytetowo jako główne źródło rozwoju gminy równorzędnie z rozwojem rolnictwa.

Cele rozwoju:

- zrównoważony w odniesieniu do środowiska przyrodniczego rozwój bazy turystycz-
no - wypoczynkowej i zróżnicowanych form rekreacji dający podstawy osiągnięcia
korzyści ekonomicznych gminie i jej mieszkańcom,
 - wykorzystanie walorów środowiska do wypoczynku i rekreacji oraz promocji gminy.
- Realizacja wymienionych celów w zakresie zagospodarowania przestrzennego po-
wiązana jest ściśle z podziałem obszaru gminy na strefy funkcjonalno -przestrzenne. W
ich głównych kierunkach zagospodarowania uwzględniono potrzeby i uwarunkowania
rozwoju omawianej dziedziny w tym:
- strefowanie wykorzystania terenu na potrzeby wypoczynku, turystyki i rekreacji,
 - ukierunkowanie zagospodarowania turystyczno - wypoczynkowego na określone ob-
szary predysponowane do funkcji masowego wypoczynku i rekreacji,
 - dostosowanie formy wypoczynku do chłonności terenu i zasad ochrony środowiska
przyrodniczego,
 - ograniczenie dostępności terenów objętych ochroną.

W związku z powyższym przewiduje się rozwój następujących form zagospodarowania z zakresu turystyki, wypoczynku i rekreacji w poszczególnych strefach funkcjonalno - przestrzennych zaczynając od stref najintensywniejszego rozwoju:

- strefa III miasta Rajgród - chłonność terenu do 10 tys. - rozwój ośrodka obsługi ruchu turystycznego i wypoczynku z usługami handlu, gastronomii, hotelarskimi, obsługi podróży zmotoryzowanych:
 - rozbudowa portu żeglarskiego, przystani i stanic wodnych, urządzenie miejsc plażowania i rozrywki,
 - adaptacja zabudowy mieszkaniowej na kwatery turystyczne,
 - wyznaczenie nowych terenów pod zabudowę pensjonatów i letniskową.
- strefa I a i II b nadjeziorna - maksymalna chłonność terenu strefy I a - 7 tys.. II b - 3 tys.:
 - utrzymanie, modernizacja i podniesienie standardu istniejących ośrodków wypoczynkowych nad Jeziorem Rajgrodzkim w rejonie Okoniówka i Tamy oraz Rybczyzny nad Jeziorem Dręstwo,
 - wyznaczenie terenów pod zespoły zabudowy letniskowej w rejonie Czarnej Wsi i Skrodzkich na Jez. Rajgrodzkim i w rejonie Rajgrodu, oraz Rybczyzny i Woźnej Wsi nad Dręstwem.
 - rozwój ośrodków obsługi wsi letniskowych w Czarnej Wsi i Rybczyźnie,
 - rozbudowa zaplecza rekreacyjnego w strefie brzegowej jezior i na terenach leśnych,
- strefa VII - rolnictwa tradycyjnego i agroturystyki, chłonność 1,5 tys.: dostosowanie części gospodarstw do świadczenia usług agroturystycznych, zmiana funkcji części zabudowy wiejskiej na domy letniskowe,
- strefa VIII - BPN - turystyka kwalifikowana i naukowo - badawcza w ograniczonym zakresie wg zasad ustalonych przez administrację Parku.

Zakładane główne formy wypoczynku i rekreacji na wymienionych terenach to:

- wypoczynek pobytowy, sezonowy (letni) w ośrodkach wypoczynkowych, zespołach domków letniskowych, kwaterach turystycznych, campingach i polach namiotowych, powiązany z rekreacją i sportami wodnymi,
- wypoczynek świąteczno - weekendowy na polach namiotowych i biwakowych, plażach i stanicach wodnych z wykorzystaniem sprzętu pływającego,
- turystyka wodna szlakami kajakowymi i żeglarskimi,
- turystyka wędrowną rowerową i pieszą, samochodową, z krótkim (1-2 dni) wypoczynkiem nad jeziorami,
- agroturystyka.

Wymienione formy związane są przede wszystkim z sezonem letnim. Wskazane jest podjęcie działań zmierzających do całorocznego wykorzystania terenu i bazy dla rekreacji i wypoczynku.

VII. KIERUNKI OSADNICTWA I URBANIZACJI

1. Tendencje demograficzne

Prognoza demograficzna zakłada, że do roku 2010 - zaludnienie gminy nie ulegnie zbyt dużym zmianom.

W samym mieście Rajgrodzie, w związku z występującymi tendencjami w kierunku obniżenia przyrostu naturalnego i ujemnym saldem migracji - nastąpi dalszy powolny spadek liczby ludności - do około 1675.

Na terenach wiejskich można założyć, biorąc pod uwagę wysoki przyrost naturalny, ale i duży odpływ ludności - również niewielki spadek zaludnienia - do około 4010.

Jednocześnie zaznacza się wyraźny wzrost ludności sezonowo zamieszkującej na terenie gminy (powyżej 1 miesiąca). Związane jest to z rozwojem zabudowy letnisko-

wej i przekształcaniem zabudowy wiejskiej na tzw. „domy na wsi”. Szacuje się, że w okresie letnim na terenie gminy przebywa dodatkowo 2 do 3 tysięcy osób. W szacunku tym nie uwzględnia się osób przebywających w domach wczasowych i na prywatnych kwaterach. Zakłada się, że liczba ludności zamieszkującej w gminie sezonowo osiągnie wkrótce 5000.

2. Presja inwestycyjna i zapotrzebowanie na tereny inwestycyjne

Presja inwestycyjna występuje na terenie gminy w zasadzie w jednym kierunku - zabudowy lotniskowej i podziałów gruntów rolnych na działki rekreacyjne.

W związku z prognozą, demograficzną, zakładającą spadek liczby ludności zapotrzebowanie na nowe tereny pod zabudowę mieszkaniową jest ograniczone i w najbliższych latach nie przewiduje się jego radykalnego wzrostu. Zakłada się natomiast wzrost potrzeb terenowych pod rozwój usług związanych z obsługą turystyki i wypoczynku, rolnictwa, drogi tranzytowej, i w nieznacznym stopniu usług podstawowych z zakresu obsługi mieszkańców.

Rozwój gospodarczy wymaga również zapewnienia bazy terenowej pod budowę niedużych zakładów przemysłowych i drobnej wytwórczości.

3. Cele rozwoju osadnictwa i urbanizacji

- Poprawa warunków mieszkaniowych i życia ludności,
- Poprawa warunków funkcjonowania usług podstawowych,
- Zapewnienie bazy terenowej dla rozwoju gospodarczego,
- Zapewnienie bazy terenowej rozwoju funkcji turystyczno - wypoczynkowej gminy,
- Utrwalenie wykształconej sieci osadniczej i funkcji jednostek osadniczych.

Wymienione cele realizowane będą z uwzględnieniem celu głównego zagospodarowania przestrzennego gminy, jakim jest zapewnienie ładu przestrzennego, ochrony środowiska i dóbr kultury oraz głównych kierunków rozwojowych gminy.

Realizacja wyznaczonych celów przy spełnieniu powyższych warunków, następować będzie przez następujące kierunki i zadania polityki przestrzennej:

- utrwalenie centralnej i dominującej roli miasta Rajgrodu w sieci osadniczej gminy i koncentracja na jego terenie następujących funkcji:
 - zabudowy mieszkaniowej,
 - administracji i usług ogólnogminnych obsługi ludności (szkolnictwa, zdrowia, kultury, itp.),
 - usług obsługi ruchu turystycznego,
- wykształcenie ośrodków pomocniczych II stopnia obsługi:
 - rolnictwa - w największych miejscowościach na terenach intensywnego rozwoju rolnictwa (Biebrza, Bełda),
 - wypoczynku i agroturystyki (Czarna Wieś, Rybczyzna, Woźnawieś),
 - ograniczenie tworzenia nowych jednostek osadniczych do zespołów zabudowy lotniskowej w strefie II,
- preferencje dla przekształceń, zmian funkcji i modernizacji istniejącej zabudowy przed wytyczaniem nowych terenów budowlanych.
- wyznaczanie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej w ramach istniejących układów i zespołów osadniczych oraz w powiązaniu z nimi i z istniejącą, infrastrukturą, techniczną,
- częściową zmianę funkcji zabudowy zagrodowej i gospodarczej w jednostkach osadniczych na mieszkaniową, usługową i lotniskową[^] w miejsce zmniejszania się liczby gospodarstw rolnych (głównie w Rajgrodzie).

VIII. KIERUNKI ROZWOJU BUDOWNICTWA

Biorąc pod uwagę wytyczone główne kierunki rozwoju gospodarczego i obecny stan zabudowy na terenie gminy zakłada się rozwój następujących form budownictwa:

- **zabudowy mieszkaniowej,**
- **zagrodowej - rolniczej,**
- **letniskowej,**
- **ośrodków wypoczynkowych**
- **przemysłowo-usługowych.**

1. Budownictwo mieszkaniowe nie związane z rolnictwem

Cele rozwoju:

- zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych,
- poprawa warunków mieszkaniowych.

Uwzględniając prognozę demograficzną, i obecny ruch budowlany ocenia się, że potrzeby w zakresie zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych stałych mieszkańców są rzędu 10 - 20 mieszkań lub domów jednorodzinnych budowanych rocznie. Jednocześnie istnieją znaczne potrzeby w zakresie modernizacji i podniesienia standardu istniejącej zabudowy mieszkaniowej. W związku z tym zaspakajanie potrzeb mieszkaniowych odbywać się będzie poprzez:

- realizację nowej zabudowy mieszkaniowej typu domów jednorodzinnych lokalizowanych głównie w mieście Rajgród - z szacunkową liczbą budowanych domów 5 - 10 rocznie i 2 - 3 domy na terenach wiejskich w zwartej zabudowie wsi,
- modernizację i remonty istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej,
- przekształcenia i modernizację zabudowy zagrodowej w zabudowę mieszkaniową.

Polityka przestrzenna gminy umożliwiającą realizację wymienionych celów opierać się będzie na:

1) opracowywaniu planów zagospodarowania przestrzennego:

- wyznaczających nowe tereny pod zabudowę na terenie miasta Rajgród w zakresie uwzględniającym bieżące i 1-2 letnie wyprzedzenie zapotrzebowania na tereny budowlane i możliwości uzbrojenia terenu.
- określających zasady modernizacji i rewitalizacji terenów starej zabudowy w strefie ochrony konserwatorskiej Rajgrodu,
- określających zasady przekształceń zabudowy rolniczej w mieszkaniową, na terenach wiejskich i części miasta Rajgród,

2) budowie i uzupełnianiu infrastruktury komunalnej i technicznej na terenach zabudowy mieszkaniowej i przeznaczonych do zabudowy w/g zasad określonych w kierunkach rozwoju infrastruktury.

2. Zabudowa rolnicza

Zabudowa rolnicza na terenie gminy występuje i rozwijana będzie jako:

1. zabudowa zagrodowa,
2. kompleksy obiektów gospodarczych do produkcji rolnej bez obiektów mieszkalnych,
3. obiekty usługowo - przemysłowe obsługi rolnictwa i przetwórstwa.

Zabudowa zagrodowa

Określone kierunki i uwarunkowania rozwoju rolnictwa wskazują, na konieczność ograniczenia liczby gospodarstw rolnych na terenie gminy i podniesienia produktywności pozostałych gospodarstw. W związku z tym nie zakłada się wzrostu liczby zabudowy zagrodowej. Występować będzie natomiast tendencja

do:

- przekształcania zabudowy zagrodowej w typową mieszkalną, nie związaną z rolnictwem i mieszkalno - usługową głównie na terenie miasta Rajgród,

- modernizacji, rozbudowy i podnoszenia standardu obiektów mieszkalnych na potrzeby własne i do świadczenia usług turystycznych i agroturystycznych oraz obiektów gospodarczych do podnoszenia produktywności gospodarstw.

Kompleksy obiektów gospodarczych do produkcji rolnej bez obiektów mieszkalnych

Obecnie na terenie gminy stanowią, pozostałość po gospodarstwach państwowych (w Biebrzy) i SKR w kilku wsiach.

Zakłada się:

- modernizację istniejących obiektów i adaptację do nowych form produkcji,
- budowę nowych obiektów w strefie I i V przy powstających wielkopowierzchniowych gospodarstwach rolnych na zasadach i ograniczeniach określonych dla tych stref.

Obiekty usługowo - przemysłowe obsługi rolnictwa i przetwórstwa

Zakłada się rozwój tego typu zabudowy w zakresie potrzebnym do obsługi rolnictwa terenu gminy i szerszym dla obsługi gmin sąsiednich.

Obiekty tego typu powinny powstawać na terenach m. Rajgród oraz w wyznaczonych ośrodkach obsługi rolnictwa: w Biebrzy, Beldzie, Rydzewie, w oparciu o rozbudowę i modernizację istniejących zabudowań jak również budowę nowych.

IX. KIERUNKI I ZADANIA ROZWOJU INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ

1. Obsługa ludności na poziomie ponadpodstawowym w zakresie:

- szkolnictwa wyższego,
- lecznictwa zamkniętego i specjalistycznego,
- kultury i sportu kwalifikowanego,
- specjalistycznego handlu i rzemiosła,
- administracji, obsługi finansowej i innych

realizowana będzie w Białymstoku, Łomży i Suwałkach.

W zakresie szkolnictwa ponad-gimnazjalnego ludność miasta i gminy Rajgród obsługiwać będą głównie Grajewo, Augustów; w mniejszym stopniu zaś Szczuczyn, Łomża i Goniądz.

2. Obsługa ludności na poziomie podstawowym

2.1 Usługi oświaty

Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie oświaty, w tym: przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów - należy do zadań własnych gminy. Potrzeby mieszkańców w tym zakresie są w pełni zaspokojone.

- Wychowanie przedszkolne

W związku ze spadkiem liczby dzieci w wieku przedszkolnym - nie będzie zapotrzebowania na nowe obiekty w tym zakresie.

- Szkolnictwo podstawowe

Na terenie gminy funkcjonuje 5 szkół podstawowych sześcioklasowych.

W związku ze zmniejszającym się przyrostem naturalnym (szczególnie w mieście Rajgród) - następować będzie spadek liczebności uczniów w szkołach podstawowych, a tym samym zmniejszać się będzie zapotrzebowanie na miejsca w szkołach. Problematyczne stanie się utrzymanie małych szkół (konflikty społeczno -ekonomiczne).

- Szkolnictwo gimnazjalne

W roku 2006 oddano do użytku nowowypbudowane gimnazjum w Rajgrodzie przy ul. Zabielskiego.

2.2 Usługi zdrowia i opieka społeczna

Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie podstawowych usług zdrowia i opieki społecznej należy do zadań własnych gminy. Istniejące obiekty zabezpieczają potrzeby w tym zakresie.

2.3. Usługi kultury

Baza usługowa w zakresie kultury na terenie opracowania jest bardzo skromna, należy podjąć działania zmierzające do jej uzupełnienia i to zarówno na potrzeby stałych mieszkańców jak i turystów.

2.4. Usługi handlu, administracji i inne usługi bytowe

Usługi zarówno z zakresu administracji, handlu, gastronomii i innych usług bytowych, skoncentrowane są głównie w mieście Rajgród, które jest tu głównym ośrodkiem usługowym gminy. Ośrodkami lokalnymi - podstawowymi, obsługującymi mieszkańców są: Belda i Woźnawieś.

Ogólnie można stwierdzić, że i w tym zakresie wyposażenie samych mieszkańców obszaru gminy jest wystarczające. Braki w tym zakresie pojawiają się w sezonie turystycznym.

2.5. Kierunki przekształceń i rozwoju

1. Zakłada się utrzymanie istniejących obiektów oraz powstawanie nowych obiektów i urządzeń usługowych w zależności od potrzeb poprzez tworzenie warunków do:
 - utrzymania, modernizacji i rozbudowy istniejących obiektów i urządzeń,
 - rozwoju nowych obiektów i urządzeń usługowych z zakresu handlu, gastronomii, rzemiosła oraz urządzeń obsługi ruchu turystycznego oraz innych w zależności od potrzeb,
 - zagospodarowania nieużytkowanych obiektów i terenów usługowych pod kątem rozszerzenia funkcji lub zmiany przeznaczenia (np. obiektów po likwidowanych szkołach podstawowych).
2. Stworzenie możliwości kreowania ośrodka usług w Biebrzy - trzeciej pod względem zaludnienia miejscowości gminy - poprzez popieranie inicjatyw mieszkańców.
3. Uatrakcyjnienie terenu szczególnie stref wzmożonego ruchu turystycznego w okresie wiosenno - letnim poprzez popieranie inicjatyw w zakresie tworzenia wszelkiego rodzaju obiektów sezonowych (np. barów, kawiarenek, obiektów handlowych, wypożyczalni sprzętu turystycznego, muzeum i kino sezonowe, itp.) i imprez kulturalno - rozrywkowych (festyny).

X. KIERUNKI I ZADANIA ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

1. Zaopatrzenie w wodę

- Przewidywany rozwój systemu zaopatrzenia w wodę jest uwarunkowany zakładanym zwiększeniem zużycia wody wynikającym z poprawy standardu wyposażenia mieszkań i wzrostem poziomu życia mieszkańców gminy, a także rozwojem bazy turystycznej pod względem liczby miejsc i stopnia wyposażenia.

- Szczegółowe zestawienie przewidywanej ilości zużycia wody w poszczególnych miejscowościach przyjęto na podstawie „Programu ogólnego zaopatrzenia w wodę gminy Rajgród” opracowanego w „Przedsiębiorstwie Studium Projektów Realizacji i Wykonawstwa Inwestycji”.
- Na terenie gminy występują dobre warunki hydrogeologiczne. Pod znaczną częścią obszaru gminy zlokalizowany jest zbiornik wodny rzeki Biebrzy. Źródłem wody dla miasta Rajgród i wsi objętych zasilaniem z gminnej sieci wodociągowej jest zbiornik wód podziemnych o wysokiej jakości w Rajgrodzie kol. Zabród. Wbudowane w roku 2005 miejskie ujęcie wody oraz ujęcia już istniejące całkowicie pokrywają potrzeby miasta i gminy Rajgród. Przewiduje się rozbudowę sieci wodociągowej tak aby objęła swym zasięgiem wszystkie wsie.
- Przy wystarczającej wydajności ujęcia w Rajgrodzie kol. Zabród, ustala się zakres budowy gminnej sieci wodociągowej zgodnie z **TABELĄ 5**. Schemat głównych kierunków budowy sieci wodociągowej został zaznaczony na rysunku „Przewidywane rozwiązania kierunkowe w zakresie zaopatrzenia w wodę”.

2. Kanalizacja deszczowa

Należy dążyć, aby odbiornikami wód deszczowych z terenów utwardzonych ścieków były nieużytki bagienne oraz rowy i ciek wodne nie wpływające bezpośrednio do jezior. Proponuje się rozbudowę systemu oczyszczania wód deszczowych przed wprowadzeniem ich do cieków wodnych przez:

- budowę komór przelewowych, zbiorników retencyjnych, separatorów olejów i smarów,
- wykorzystanie możliwości biologicznego oczyszczania wód przez zastosowanie zalewowych poletek z regulowanym odpływem wody do odbiornika. Poletka takie wymagają, znacznej powierzchni, ale przy niewielkich kosztach konserwacji i nadzoru powinny umożliwić oczyszczenie wody dopływającej do jeziora lub rzeki.

3. Kanalizacja sanitarna

Rozwiązania w zakresie systemu odprowadzania ścieków warunkują:

- lokalizacja w zachodniej części gminy Rajgród obszaru chronionego Biebrzańskiego Parku Narodowego,
- lokalizacja w południowej części gminy strefy ochrony wód w ramach głównego zbiornika wód podziemnych,
- konieczność ochrony przed zanieczyszczeniem jezior i zbiorników wodnych zlokalizowanych w północnej części gminy Rajgród - Jeziora Rajgrodzkiego i Jeziora Dręstwo.

Na terenie gminy wyznacza się podział na obszary z uwzględnieniem systemów gromadzenia i odprowadzania ścieków:

- tereny objęte kanalizacją sanitarną, z odprowadzaniem ścieków do oczyszczalni miejskiej w Rajgrodzie i osiedlowej w Tamie,
- tereny, gdzie przewidziano gromadzenie ścieków w zbiornikach szczelnych i dowóz do oczyszczalni grupowych samochodami asenizacyjnymi,
- tereny o zabudowie rozproszonej z dopuszczeniem budowy oczyszczalni indywidualnych z odprowadzeniem ścieków oczyszczonych do cieków wodnych lub do ziemi.

Z powyższych względów wprowadza się:

1. Na obszarze strefy IIA, IIB, III i IV system gromadzenia ścieków wg schematu „a” i „b” - zakaz odprowadzania ścieków do gruntu, jezior i rzek. Na w/w obszarze ścieki winny być oczyszczane w oczyszczalni ścieków w Rajgrodzie lub w oczyszczalniach grupowych zapewniających wymagany stopień redukcji zanieczyszczeń.
2. Odbiornikami ścieków z oczyszczalni na tym terenie mogą być nieużytki bagienne oraz rowy i ciek wodne nie wpływające bezpośrednio do jezior (minimum 1 km od miejsca zrzutu ścieków do ujścia rzeki). Ustala się, że na opisanym obszarze ścieki

odprowadzane będą do oczyszczalni za pomocą kanałów grawitacyjnych i tłocznych, a w przypadkach uzasadnionych względami ekonomicznymi - gromadzone w zbiornikach szczelnych i dowożone samochodami do punktów zlewnych.

3. Przewiduje się rozbudowę oczyszczalni osiedlowej w Tamie.
4. Na obszarze strefy IA, IB. V (w zakresie kolonii rolnych) i VII obejmującej tereny zbiornika wodnego i położone poza zbiornikiem tereny rolne wprowadza się system gromadzenia ścieków wg schematu „b” i „c” z następującymi ustaleniami:
 - na terenie wyznaczonej strefy ochronnej wód w ramach głównego zbiornika wód podziemnych wprowadza się obowiązek stosowania przepisów dotyczących obszarów szczególnej ochrony środowiska.
 - na w/w terenie wprowadza się zakaz odprowadzania do ziemi, wód podziemnych i cieków wodnych niebezpiecznych zanieczyszczeń nieorganicznych i organicznych.
5. W związku z powyższym na omawianym terenie ustanawia się zakaz nowych lokalizacji:
 - wysypisk i wylewisk nieczystości,
 - magazynów środków chemicznych i paliw płynnych oraz stacji przeładunkowych w/w substancji,
 - na w/w terenie obowiązują, ogólne zasady odprowadzania do ziemi i cieków wodnych ścieków komunalnych i powstających w wyniku hodowli,
 - na terenach nie objętych gminnym wodociągiem grupowym dopuszcza się odprowadzanie ścieków do gruntu zgodnie z ogólnymi przepisami, przy spełnieniu dodatkowego warunku, że zwierciadło wód podziemnych znajduje się co najmniej 2,5 m poniżej poziomu odprowadzenia ścieków. Warunek powyższy dotyczy także ścieków oczyszczanych systemem drenażowym.
6. Podstawowe kierunki rozwoju systemu kanalizacji sanitarnej to:
 - modernizacja oczyszczalni ścieków w Rajgrodzie w celu uzyskania wymaganych parametrów oczyszczonych ścieków przed odprowadzeniem do odbiornika z uwzględnieniem możliwości wykorzystania w procesie technologicznym dodatkowego oczyszczania ścieków na terenach nieużytków i łąk przed odprowadzeniem do rzeki Jędrzni,
 - rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej na terenie miasta i gminy z uwzględnieniem opisanych założeń po opracowanie koncepcji kanalizacji sanitarnej. Koncepcja winna być sporządzona wariantowo i zawierać analizę ekonomiczną uzasadniającą, wybór najlepszego wariantu i propozycję źródeł finansowania inwestycji,
 - realizacja w toku wydawanych decyzji administracyjnych polityki sprzyjającej porządkowaniu systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych zgodnie z powyższymi założeniami,
 - prowadzenie rozbudowy sieci kanalizacyjnej równoległe za rozbudową systemów zaopatrzenia w wodę, ponieważ dostarczenie odbiorcom wody z gminnej sieci wodociągowej w krótkim czasie sprzyja podniesieniu standardów zamieszkania i powoduje wzrost ilości zużywanej wody i odprowadzanych ścieków.

4. Gospodarka odpadami z oczyszczalni ścieków

Przy eksploatacji oczyszczalni ścieków nieodzowne będzie rozwiązanie gospodarki odpadami powstającymi w oczyszczalniach ścieków na kratach i w postaci osadów w zbiornikach SBR. Odpady te powstające w trakcie pracy oczyszczalni wymagają, dalszej przeróbki.

Przeróbka osadów polegałaby na ich zagęszczaniu i przygotowaniu do przyrodniczego wykorzystania przez:

- wapnowanie,
- kompostowanie,
- termiczne suszenie.

W stosowanych technologiach kompostowania uwodnionego osadu kompost, po dopuszczeniu przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną, będzie mógł być stosowany do:

- rekultywacji gruntów,
- roślinnego utrwalania powierzchni gruntów,
- użyźniania gleb,
- nawożenia gruntów rolnych i leśnych.

Kryteria dopuszczalności zastosowania odpadów do w/w rodzajów zagospodarowania zależą, od ich składu fizyko-chemicznego i biologicznego oraz od uwarunkowań zewnętrznych i techniczno-sanitarnych.

5. Gazownictwo

Zaopatrzenie Rajgrodu w gaz z sieci wysokiego ciśnienia wg „Długoterminowego planu rozwoju do roku 2020” Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. - nie jest przewidywane.

6. Ciepłownictwo

Przewiduje się, że na terenie gminy będzie malała liczba mieszkańców korzystających z ogrzewania piecowego i w miarę poprawy sytuacji ekonomicznej na wsi coraz powszechniej wprowadzane będzie centralne ogrzewanie. Źródłem ciepła dla tego ogrzewania będzie kotłownia opalana węglem kamiennym, drewnem, olejem opałowym lub gazem propan-butan.

Postępująca automatyzacja procesu spalania w nowych konstrukcjach kotłów prawdopodobnie wkrótce umożliwi zastosowanie kotłów posiadających możliwość regulacji dawkowania drewna (trocin) i węgla (miału). Umożliwia, one uzyskanie większych sprawności przy spalaniu w/w paliw i zapewnia, wygodę użytkowania.

Rozwój indywidualnych systemów ogrzewania budynków przewiduje się również na terenie miasta Rajgród. Dotychczasowe relacje ekonomiczne wskazują, że budowa i eksploatacja źródeł ciepła i wodnych sieci ciepłowniczych nie jest opłacalna na terenach o przeważającym budownictwie indywidualnym w zabudowie wolnostojącej i rozproszonej zabudowie wielorodzinnej. Dlatego na terenie miasta należy przewidywać stosowanie ogrzewania za pomocą, kotłowni lokalnych dla kilku budynków lub kotłowni indywidualnych opalanych węglem, olejem opałowym lub propanem-butanem.

Podstawowe kierunki rozwoju ciepłownictwa w gminie to:

- dążenie do zmniejszenia strat ciepła budynków przez poprawę izolacyjności - ocieplenie ścian i stropów, wymianę stolarki, stosowanie rozwiązań architektonicznych zapobiegających niekontrolowanej wentylacji,
- modernizacja instalacji kotłowni i centralnego ogrzewania przez stosowanie automatyki regulującej dostarczanie wymaganych ilości ciepła (unikanie przegrzewania pomieszczeń) i zwiększającej sprawność kotłowni i instalacji,
- dostosowanie wydajności kotłowni do rzeczywistych potrzeb ciepłowniczych,
- dążenie do zmniejszania ilości spalanego węgla na rzecz paliw proekologicznych - oleju opałowego, propanu-butanu, drewna, słomy,
- nie dopuszczanie do spalania odpadów i powstawania nie zorganizowanej emisji zanieczyszczeń,
- podjęcie starań i tworzenie lobby z innymi gminami mającego na celu gazyfikację gminy gazem ziemnym.

Główne zadania w zakresie ciepłownictwa przewidziane do realizacji przez gminę to:

- propagowanie oszczędności w energetyce przez popularyzację rozwiązań technicznych w zakresie dociepleń budynków, automatyki i urządzeń ciepłowniczych oraz kredytów proekologicznych,

- popieranie rozwiązań ograniczających zanieczyszczenie środowiska odpadami z procesów spalania oraz rozwiązań niekonwencjonalnych (pompy ciepłe, elektrownie wiatrowe, kolektory słoneczne),
- kontrola i działania restrykcyjne w stosunku do właścicieli źródeł ciepła emitujących największe ilości zanieczyszczeń,
- prowadzenie polityki ograniczającej emisję niską z dużej ilości źródeł rozproszonych na małym obszarze - emisja o dużej gęstości (przez uwzględnienie przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i pozwoleniach na budowę).

7. Elektroenergetyka

Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju gminy oraz dostarczanie energii w sposób ciągły wymagać będzie:

- rozbudowy systemu poprzez budowę stacji transformatorowych wraz z liniami zasilającymi w miejscach zwiększonego zapotrzebowania na energię elektryczną, (tereny działalności produkcyjno-usługowej, mieszkaniowej) oraz budowę linii niskiego napięcia w zakresie niezbędnym dla odbiorców,
- usprawnienie systemu poprzez modernizację istniejących linii średniego napięcia 15 kV będących w złym stanie technicznym lub w za małych parametrach oraz modernizację istniejących stacji transformatorowych oraz istniejących linii niskiego napięcia w niezbędnym zakresie.

Zmniejszenie uciążliwości urządzeń systemu elektroenergetycznego będzie wymagać:

- budowy linii elektroenergetycznych w sposób niekolizyjny z długofalowym rozwojem osadnictwa i chronionymi elementami środowiska przyrodniczego,
- preferowanie rozwiązań technicznych powodujących zmniejszenie zajęcia terenu przez urządzenia elektroenergetyczne.

Przewiduje się budowę elektrowni wiatrowej o mocy do 60 MW w zachodniej części gminy.

8. Telekomunikacja

Sprawne działanie telekomunikacji oraz wysoka jakość świadczonych usług są ważnym elementem infrastruktury społeczno-ekonomicznej oraz ważną, przesłanką do rozwoju gospodarczego.

Podstawowym kierunkiem rozwoju telekomunikacji jest więc dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy z zachowaniem odpowiedniego standardu jakości i ilości świadczonych usług. Będzie to wymagać:

- utrzymania w odpowiedniej sprawności technicznej istniejących urządzeń systemu,
- rozbudowy sieci rozdzielczych na obszarze gminy zgodnie z jej rozwojem gospodarczym i potrzebami mieszkańców.

9. Usuwanie odpadów i ich utylizacja

Zakłada się prowadzenie gospodarki odpadami stałymi w oparciu o indywidualne gromadzenie odpadów w pojemnikach, kontenerach, itp. przez wytwórców (w gospodarstwach domowych, rolnych, usługach) i następnie wywóz na gminne składowisko zlokalizowane w rejonie miejscowości Wojdy. Należy wprowadzić segregację odpadów u źródeł i składowanie na gminnym wysypisku jedynie tych odpadów, które nie nadają się do recyklingu. Potrzeby terenowe w zakresie zapotrzebowania na pola składowe wysypiska są zaspokojone na najbliższe 20-30 lat.

Istniejące lokalne wysypiska funkcjonujące w pobliżu wsi powinny ulec likwidacji, a teren należy rekultywować.

10. Cmentarze

Pojemność trzech czynnych na terenie gminy cmentarzy jest wystarczająca. W perspektywie istnieje możliwość powiększenia cmentarza położonego przy ulicy Warszawskiej w kierunku do Grajewa.

11. Komunikacja

Podstawowy układ dróg na terenie gminy jest ukształtowany, zapewnia wystarczającą, obsługę komunikacyjną wszystkich zamieszkałych terenów i nie wymaga wyznaczania nowych przebiegów tras komunikacyjnych. Główne działania bieżące i perspektywiczne dotyczą modernizacji dróg poprzez ulepszenie ich nawierzchni.

Głównym zadaniem z zakresu komunikacji pozostaje problem modernizacji drogi krajowej nr 61. W związku z brakiem możliwości polepszenia jej parametrów na obecnym przebiegu przez miasto Rajgród zakłada się - jako rozwiązanie docelowe - budowę obwodnicy miasta prowadzonej po jego południowej stronie. **Opracowane studium komunikacyjne wskazało 5 wariantów przebiegu obwodnicy. Po konsultacjach i analizach został wskazany do realizacji wariant IVA.** Dla przebiegu obwodnicy powinien być rezerwowany pas terenu wyłączony z przeznaczania go a cele inwestycyjne o szerokości 100 m. Przewidywana jest także obwodnica we wsi Belda. Dla umożliwienia modernizacji trasy na pozostałych odcinkach wszelka nowa zabudowa powinna być lokalizowana tylko po jednej stronie drogi i w odległości nie mniejszej niż 90 m od obecnej krawędzi jezdni.

Obwodnica Rajgrodu projektowana będzie na parametrach drogi ekspresowej, natomiast pozostałe odcinki będą dostosowywane do parametrów drogi głównej ruchu przyspieszonego. W związku z planowanym ograniczeniem bezpośredniego dostępu do drogi krajowej nr 61, ruch lokalny obsługiwany będzie przez równoległe do niej drogi serwisowe włączane w określonych miejscach.

Budowa Obwodnicy Rajgrodu w ciągu drogi krajowej nr 61 (Warszawa - Augustów) planowana jest na lata 2012-2014. Jednak już teraz trwa analiza prac przygotowawczych - Studium Techniczno - Ekonomiczno - Środowiskowe Etap II.

XI. PODZIAŁ GMINY RAJGRÓD NA STREFY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE

Realizacja głównych celów w gminie Rajgród, ze względu na zróżnicowanie środowiska geograficznego, uwarunkowania i preferencje rozwoju, możliwa jest do przeprowadzenia przy uwzględnieniu podziału gminy na strefy funkcjonalno-przestrzenne, gdzie poszczególne cele występują w różnym nasileniu i ich realizacja nastąpi w różnym zakresie na poszczególnych obszarach.

I. STREFA ZACHODNIA ROZWOJU ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ:

IA - w oparciu o grunty orne,

IB - w oparciu o użytki zielone

II. STREFA NADJEZIORNA ROZWOJU USŁUG TURYSTYCZNYCH I WYPÓCZYNKOWYCH ORAZ OCHRONY ŚRODOWISKA WODNEGO:

IIA - strefa jeziora Rajgrodzkiego,

IIB - strefa jeziora Dręstwo

III. STREFA FUNKCJONOWANIA MIASTA RAJGRÓD

IV STREFA MIĘDZYJEZIORNA ROZWOJU USŁUG I BAZY ZAPLECZOWEJ DLA STREF II i III

V. STREFA WSCHODNIA ROZWOJU ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

VI. STREFA KOMPLEKSU LEŚNEGO: LASÓW PRODUKCYJNYCH, WYPOCZYNKOWYCH I OCHRONNYCH

VII. STREFA TRADYCYJNEGO I EKOLOGICZNEGO ROLNICTWA ORAZ AGROTURYSTYKI

VIII. STREFA BIEBRZAŃSKIEGO PARKU NARODOWEGO

XII. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO W POSZCZEGÓLNYCH STREFACH FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH

1. STREFA I - ZACHODNIA STREFA ROZWOJU ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

1.1 Cechy charakterystyczne strefy:

- wysoki (w skali gminy) potencjał produkcyjny gleb z przewagą, gruntów III i IV klasy bonitacyjnej (kompleksy glebowo-rolnicze II. III. IV, VIII) oraz duży kompleks zmeliorowanych użytków zielonych w południowej części strefy,
- rozwinięta sieć osadnicza z dominującą zabudową rolniczą, - zagrodową, i kształtującymi się ośrodkami obsługi rolnictwa i ludności w Rydzewie, Beldzie, Mieczach i Biebrzy.

1.2 Kierunki zagospodarowania przestrzennego i rozwoju:

Podstawowym kierunkiem zagospodarowania i rozwoju strefy jest wysoko-produktywne rolnictwo o profilu: w strefie **IA** - produkcji roślinnej i hodowli, w strefie **IB** - łąkarsko – hodowlanym.

1.3 Ograniczenia w prowadzeniu produkcji rolnej:

- obszar głównego zbiornika wód podziemnych doliny Biebrzy - południowa i zachodnia część strefy,
- droga krajowa nr 61.

Jako pochodne kierunku podstawowego i stanowiące jego uzupełnienie w strefie realizowane będą następujące kierunki i zadania:

- tworzenie ośrodków obsługi rolnictwa w Beldzie, Biebrzy i Rydzewie,
- rozwój drobnego przetwórstwa rolno-spożywczego, usług handlu i rzemiosła,
- rozwój usług podstawowych obsługi ludności,
- modernizacja i realizacja zabudowy,
- rozbudowa infrastruktury technicznej,
- modernizacja dróg.

Jako równoległe do kierunku głównego realizowane będą w strefie kierunki i cele ochronne z zakresu środowiska przyrodniczego i kulturowego według zasad ogólnych podanych w rozdziałach dotyczących tej tematyki.

1.4 Polityka i zasady zagospodarowania strefy

1.4.1. Grunty rolne - orne i użytki zielone

Celem podstawowym jest racjonalne wykorzystanie potencjału produkcyjnego gleb do intensyfikacji produkcji rolnej poprzez:

- 1) ustalenie obszaru rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- 2) preferowanie na tym obszarze następujących działań:
 - intensywnej produkcji w roślinnej w podstrefie IA i łąkarskiej w podstrefie IB,
 - ochrony gruntów rolnych przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze (z wyjątkiem terenu udokumentowanych złóż kopalin i inwestycji infrastrukturalnych) i zabudowa, rolnicza, nie związana, bezpośrednio z produkcją, polową.
 - całkowite wyłączenie z zabudowy, w tym rolno-produkcyjnej, gruntów ornych klas III i IV oraz użytków zielonych,
 - eliminację funkcji konfliktowych z rolnictwem i utrudniających produkcję rolną,
 - poprawę struktury agrarnej przez geodezyjne scalenia i wymianę gruntów,
 - prowadzenie nowych prac melioracyjnych na terenach wadliwych stosunków wodnych oraz konserwację istniejących urządzeń.

1.4.2. Zabudowa wiejska

Polityką przestrzenną i zasadami realizacji jest utrzymanie obecnych układów osadniczych.

Nowa zabudowa lokalizowana w obrębie zwartej zabudowy wiejskiej realizowana w nawiązaniu do lokalnej architektury i wartości kulturowych oraz istniejącej infrastruktury technicznej, w tym:

- zabudowa rolnicza - realizowana na podstawie warunków zabudowy,
- wykorzystania istniejących obiektów poprzez ich modernizację i rozbudowę,
- lokalizacja nowych obiektów produkcyjnych powinna być uzależniona od typu gospodarstwa i jego wielkości oraz rodzaju obiektów,
- duże obiekty hodowlane powinny być lokalizowane poza zwarta, zabudową mieszkaniową,
- budowa nowych siedlisk nie związanych z obszarem wsi powinna być dopuszczona dla gospodarstw dużych o pow. powyżej 20 ha.
- nowa zabudowa nierolnicza i przekształcenie istniejącej zabudowy rolniczej na nierolniczą wymagać będzie opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w związku ze zmianą przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze.

1.4.3. Ośrodki obsługi rolnictwa

Rajgród – gminny ośrodek obsługi rolnictwa, zaopatrzenie w podstawowe środki do produkcji rolnej, obsługa weterynaryjna, techniczna i administracyjna, usługi powszechne w zakresie oświaty, zdrowia, handlu i gastronomii, ośrodek turystyczny o znaczeniu regionalnym.

Biebrza - ośrodek produkcyjny na bazie istniejącego potencjału budowlanego i gospodarczego kombinatu łąkarskiego i instytutu łąkarstwa. Modernizacja zabudowy gospodarczej z utrzymaniem funkcji rolno-hodowlanej.

Tereny kombinatu łąkarskiego:

- rozbudowa i przebudowa z wprowadzeniem funkcji przemysłowej przetwórstwa rolno-spożywczego,
- zabudowa ośrodka badawczego - utrzymanie funkcji naukowo-badawczej obiektu z możliwością, rozbudowy i przebudowy.
- tereny zabudowy wielorodzinnej - modernizacja bez rozbudowy.
- usługi obsługi rolnictwa i ludności oraz rzemiosło - rozwój przez budowę nowych obiektów lub z przekształceń i przebudowy zabudowy zagrodowej - lokalizacja w obrębie zabudowy wsi.

Bełda i Miecze - podstawą rozwoju wsi jest istniejąca zabudowa i potencjał ludzki. Rozwój wsi powinien następować po południowej stronie drogi krajowej nr 61.

Obiekty obsługi rolnictwa i ludności oraz rzemiosło - obiekty nowe lub z przekształceń i przebudowy zabudowy zagrodowej - lokalizacja w obrębie zabudowy wsi.

Usługi handlu i gastronomii - lokalizacja przy drodze krajowej nr 61 po jej południowej stronie.

Rydzewo - lokalny ośrodek obsługi rolnictwa, usług podstawowych, szkolnictwa podstawowego, sakralnych. Rozwój na bazie istniejących obiektów i przekształcania zabudowy rolniczej w usługowo - rzemieślniczą. Nowa zabudowa w obrębie zwartej zabudowy wsi.

2. STREFA II - NADJEZIORNA ROZWOJU USŁUG TURYSTYCZNYCH I WYPOCZYNKOWYCH ORAZ OCHRONY ŚRODOWISKA WODNEGO

2.1. Strefa składa się z dwóch obszarów:

strefa IIA - obejmująca pobraże Jeziora Rajgrodzkiego z wyłączeniem terenu miasta Rajgród,

strefa IIB - obejmująca zachodnie i południowe pobraże Jeziora Dręstwo.

2.2. Cechy charakterystyczne strefy:

- wysokie walory przyrodnicze i atrakcyjność turystyczno-wypoczynkowa oparta o wody i strefę brzegową jezior, kompleksy leśne i położenie na obszarze chronionego krajobrazu Pojezierza Rajgrodzkiego,
- zainwestowanie turystyczno-wypoczynkowe nad Jeziorem Rajgrodzkim i w mniejszym stopniu nad Jeziorem Dręstwo,
- wsie letniskowe z kwaterami turystycznymi i kompleksami domków i działek letniskowych:
 - w strefie II A - Czarna Wieś, Skrodzkie, Rajgród-Podliszewo,
 - w strefie II B - Rybczyzna i Woźnawieś,
- infrastruktura techniczna zrealizowana na części obszarów: wodociągi, kanalizacja, elektryczność, sieć drogowa,
- silna presja dotycząca przekształcania gruntów rolnych i leśnych na działki letniskowe
 - w dużej części zrealizowana,
- ograniczenia zainwestowania strefy wynikające z ograniczonej chłonności i wrażliwości środowiska przyrodniczego.
- konieczności ochrony i zachowania wysokich walorów przyrodniczych i krajobrazowych w ramach Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- ochrony wód i brzegów jezior i gruntów leśnych.

2.3. Kierunki i cele zagospodarowania strefy

Główny kierunek i cel zagospodarowania strefy to zrównoważony, w odniesieniu do środowiska przyrodniczego, rozwój bazy turystyczno-wypoczynkowej.

Podstawowymi elementami tego kierunku jest zagospodarowanie turystyczne, ochrona krajobrazu i środowiska wodnego oraz ukształtowanie ośrodka obsługi ruchu turystycznego i wypoczynkowego w Czarnej Wsi - dla podstrefy IIA i w Rybczyźnie dla podstrefy IIB. Wymagać to będzie dużej rozbudowy infrastruktury komunalnej i technicznej.

Kierunkiem drugorzędnym jest gospodarka rolna i leśna.

2.4. Polityka i zasady realizacji kierunków zagospodarowania strefy II.

2.4.1. Zagospodarowanie turystyczno-wypoczynkowe:

Środowisko przyrodnicze, istniejąca baza i obecna oferta preferuje w strefie rozwój następujących form wypoczynku i rekreacji:

- wypoczynek pobytowy sezonowy (letni) w ośrodkach wypoczynkowych, zespołach domków letniskowych, kwaterach turystycznych, campingach i polach namiotowych, powiązany z rekreacją i sportami wodnymi,

- wypoczynek świąteczno-weekendowy na polach namiotowych i biwakowych, plażach i stanicach wodnych z wykorzystaniem sprzętu pływającego,
- turystyka wodna szlakami kajakowymi i żeglarskimi,
- turystyka wędrowna rowerowa, piesza, samochodowa, z krótkim (1-2 dni) wypoczynkiem nad jeziorami.

Wymienione formy związane są przede wszystkim z sezonem letnim. Wskazane jest podjęcie działań zmierzających do całorocznego wykorzystania obszaru dla rekreacji i wypoczynku. Może to nastąpić przez rozwój funkcji konferencyjno-szkoleniowej w istniejących ośrodkach, rozwój żeglarstwa lodowego i innych sportów zimowych.

W strefie IIA przewiduje się:

- ośrodki wypoczynkowe: Łoś, Knieja, Energetyk. Łabędź powinny być utrzymane na - co najmniej - obecnym poziomie wyposażenia i standardu.
- istniejące ośrodki wczasowe w rejonie Tamy i Czarnej Wsi - modernizacja i przebudowa w ramach posiadanych terenów należących do tych ośrodków,
- zespoły zabudowy letniskowej realizowane na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego - realizacja zgodnie z planami,
- nowe tereny pod zabudowę letniskową i pensjonatową lokalizowane na gruntach wsi Czarna Wieś, Skrodzkie, Rajgród-Opartowo i Rajgród- Podliszewo.

W strefie IIB przewiduje się:

- istniejące ośrodki wypoczynkowe rodzinne i dla młodzieży ZHP w rejonie Rybczyzy i Woźnejwsi - modernizacja i przebudowa w ramach posiadanych terenów należących do tych ośrodków.
- zrealizowane zespoły zabudowy letniskowej w rejonie Rybczyzny i Woźnejwsi- do utrzymania i doposażenia w infrastrukturę i zieleń przydomową, bez powiększania terenów zabudowy,
- zespoły zabudowy letniskowej realizowane na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego - realizacja zgodnie z planami,
- nowe tereny pod zabudowę letniskową i pensjonatową, lokalizowane na gruntach m. Rajrodu, Rybczyzny i Woźnejwsi.

2.4.2. Zasady realizacji w strefach IIA i IIB powinny odbywać się poprzez opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w których należy zawrzeć następujące zasady zagospodarowania i zalecenia z zakresu ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych:

- realizację zabudowy letniskowo - mieszkaniowej na terenach wyznaczonych w planach,
- przebudowę sezonowych letnich ośrodków wypoczynkowych na obiekty hotelarsko - pensjonatowe lub modernizacja ośrodków i podniesienie ich standardu,
- powstawanie kwater turystycznych w istniejącej zabudowie rolniczej, zmiana funkcji części rolniczej zabudowy zagrodowej na letniskowo - mieszkaniową i usługową,
- urządzenie plaży i przystani wodnej,
- pod zabudowę rekreacyjną należy przeznaczać tereny, których zabudowa nie pogorszy walorów krajobrazowych przestrzeni, na gruntach rolnych głównie V i VI klasy, z wyłączeniem terenów podmokłych i leśnych,
- powierzchnia działek - min. 500 m², zalecane wydzielanie nowych działek o powierzchni nie mniejszej jak 1000 m²,
- odległość linii zabudowy od brzegu jeziora – 100m,
- liczba działek w nowoprojektowanym zespole nie powinna przekraczać 50,

- przy zabudowie pensjonatowej minimalna powierzchnia działki powinna wynosić 100 m² na jednego wypoczywającego: w przypadku pensjonatu o liczbie miejsc noclegowych powyżej 50 - powierzchnia działki powinna wynosić min. 1 ha,
- pola namiotowe i biwakowe powinny być lokalizowane w miejscach dostępnych komunikacyjnie i wyposażonych w infrastrukturę sanitarną, najlepiej w pobliżu ośrodków wypoczynkowych i wsi letniskowych:
- na terenach leśnych bez zmiany użytkowania leśnego i z zachowaniem drzewostanu - na podstawie planów urządzania lasu - w wyznaczonych rejonach rekreacyjnego wykorzystania lasu,
- na gruntach rolnych na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ze zmianą funkcji rolniczej terenu na nierolniczą,
- miejsca plażowania, kąpieliska i rekreacji nadwodnej z terenowymi urządzeniami sportu i rekreacji jak: pomosty, przystanie urządzone i budowane w strefie brzegowej jeziora - w rejonie akwenów przeznaczonych do intensywnego wykorzystania rekreacyjno-wypoczynkowego (głównie w rejonie ośrodków wypoczynkowych i wsi letniskowych oraz w rejonie zatoki Rajgrodzkiej).

2.4.3. Ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych

Ochrona powinna być realizowana poprzez uwzględnienie w polityce przestrzennej i opracowywanych planach zagospodarowania przestrzennego zagadnień ogólnych zawartych w rozdziale 2 i następujących zagadnień dotyczących strefy:

- ochrona linii brzegowej i skarp jeziora lub rzeki przed dewastacją, przez ustalenie linii zabudowy w odległości 100 m od linii brzegowej jeziora lub rzeki,
- wyznaczanie miejsc zejść do wody oraz miejsc do plażowania,
- utrudnianie dostępu do wody na pozostałych odcinkach linii brzegowej z roślinnością przybrzeżną,
- ochronę gruntów leśnych i zadrzewionych przed zmianą przeznaczenia i wylesieniem.
- utworzenie ochronnego pasa zieleni wzdłuż brzegów jeziora ze szczególnym zwróceniem uwagi na umocnienie skarp nadjeziornych realizowane przez: zadrzewienie nie użytkowanych rolniczo skarp i stromych brzegów jeziora, przeznaczenie pod zalesienie części gruntów rolnych o niskiej wartości produkcyjnej położonych w strefie brzegowej jeziora - z wyłączeniem terenów przeznaczonych na urządzenia rekreacji oraz wyznaczonych punktów i panoram widokowych, podnoszącego naturalną odporność środowiska wodnego i wzbogacającego krajobraz obszaru,
- wzrost zadrzewień i zieleni towarzyszącej na terenach zabudowy letniskowej i ośrodków wypoczynkowych,
- wyznaczanie punktów widokowych na jezioro, obszarów dominant krajobrazowych i punktów atrakcyjnego widzenia oraz ich ochrona przed przesłanianiem, w tym stworzenie atrakcyjnej panoramy widokowej na jezioro wzdłuż drogi wojewódzkiej Tama-Ełk realizowane między innymi przez: zachowanie otwartego widoku z drogi,
- ochrona terenów nieużytków bagiennych oraz zarastających jezior, zatok i starych koryt rzecznych, realizowana przez wyłączenie tych terenów z użytkowania i pozostawienie ich do naturalnej sukcesji, docelowo wskazanie do uznania ich za użytki ekologiczne,
- utrzymanie istniejących naturalnych zespołów roślinności szuwarowo - bagiennej przy brzegach jeziora i na terenach podmokłych łąk oraz zadrzewień i zakrzaczeń.
- wykorzystanie i podniesienie chłonności wypoczynkowej lasów realizowane przez wyznaczenie terenów leśnych predysponowanych do celów wypoczynkowych według mapy,
- organizację i ukierunkowanie penetracji wypoczywających na tereny przystosowane do takich funkcji, tj. wyposażone w urządzenia obsługi (pola biwakowe, miejsca wypoczynku, śmietniki, toalety, itp.).

2.4.4. Zagospodarowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Na obszarze strefy IIA i IIB rozwój gospodarki rolnej traktowany jest jako drugorzędny, ale rolnicza przestrzeń produkcyjna pozostanie powierzchniowo dominującym elementem krajobrazu.

W jej zagospodarowaniu przewiduje się następujące zasady:

- utrzymanie dotychczasowej gospodarki rolnej z ograniczeniami stosowania chemicznych środków ochrony roślin i nawożenia ze względu na ochronę wód.
- wprowadzenie zakazu budowy nowych siedlisk rolniczych i dużych obiektów hodowlanych (obór. ferm).

2.4.5. Gospodarka leśna

Obszar strefy IIA obejmuje kompleks leśny „Okoniówek” składający się z lasów państwowych N-ctwa Rajgród w północnej części i lasów prywatnych w południowej części oraz teren leśny z siedzibą Nadleśnictwa Rajgród z zapleczem technicznym i osiedlem mieszkaniowym na zachodnim brzegu Jeziora Rajgrodzkiego.

Wymienione lasy w całości uznane są za lasy ochronne:

- w kategorii lasów wodochronnych,
- uznanych za ochronne ze względu na położenie w granicach miasta.

W związku z powyższym w zagospodarowaniu lasów tego obszaru dominować będą kierunki ochronne ustalone na podstawie planów urządzania lasów dla poszczególnych kategorii ochronności i ostępów leśnych.

Teren siedziby Nadleśnictwa pozostaje do uwzględnienia w planach zagospodarowania przestrzennego jako ośrodek administracji leśnej i ośrodek obsługi leśnictwa z zachowanymi rezerwami terenowymi pod rozbudowę.

3. STREFA III - MIASTA RAJGRÓD

3.1 Cechy charakterystyczne strefy

- strefa obejmuje obszar funkcjonalny miasta (tereny istniejącej zabudowy miasta Rajgród z terenami rozwojowymi), który jest mniejszy od obrębu geodezyjnego miasta,
- atrakcyjne krajobrazowo położenie miasta wzdłuż brzegów wschodniej odnogi Jeziora Rajgrodzkiego.
- miasto Rajgród charakteryzuje historyczny układ urbanistyczny stanowiący centrum, który tworzy zabudowa wzdłuż ulicy Warszawskiej, zabudowa zagrodowa na obrzeżach - obecnie przekształcana w zabudowę mieszkaniową, oraz zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna i jednorodzinna w nowych osiedlach.
- półwysep z góra, zamkowa,.

3.2 Cele rozwoju przestrzennego miasta

Główny cel - ukształtowanie gminnego ośrodka administracyjnego i usługowego oraz ponadlokalnego centrum obsługi ruchu turystycznego i wypoczynkowego.

Cele pochodne:

- ochrona wartości kulturowych i krajobrazowych.

- rozwój wielofunkcyjnych usług podstawowych i drobnego przemysłu.
- rozwój bazy turystyczno-wypoczynkowej.
- poprawa warunków mieszkaniowo-bytowych.
- rozbudowa infrastruktury komunalnej.

3.3 Powyższe cele osiągnęte będą przez realizację następujących kierunków:

3.3.1. Kształtowanie układu urbanistycznego miasta poprzez wydzielenie obszarów funkcjonalnych miasta do kształtowania nowej formy zagospodarowania lub poprawy istniejącego układu urbanistycznego: podjęcie na ich terenie zmian zagospodarowania lub działań poprawiających funkcjonalność i standard.

Obszary funkcjonalne:

- **centrum administracyjne i handlowo-usługowe obejmujące historyczne centrum miasta**

wskazane następujące działania:

- opracowanie studium historyczno - urbanistycznego obejmującego inwentaryzację i waloryzację obszaru, wskazanie kierunku i zasad przebudowy, modernizacji i konserwacji obecnej zabudowy i układów urbanistycznych oraz zasady budowy nowych obiektów,
- koncentracja usług i administracji przez adaptację na te cele istniejących obiektów

- **obszaru półwyspu z górą zamkową i z zatoką z przeznaczeniem na ukształtowanie centrum turystycznego z bazą żeglarską i obsługi ruchu kajakowego**

wskazane następujące działania:

- opracowanie na cały obszar miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego definiującego teren do kompleksowego zagospodarowania (przebudowy) we wskazanym kierunku,
- wstrzymanie na tym terenie inwestycji niezgodnych z określonym kierunkiem,
- sukcesywny wykup przez gminę lub inwestora strategicznego na potrzeby przyszłego centrum istniejącej zabudowy zagrodowej i terenów niezabudowanych,
- docelowo, na wskazanym terenie (oprócz góry zamkowej), powinny się znaleźć takie obiekty jak:
 - > port jachtowy- w zatoce,
 - > hotel,
 - > centrum obsługi żeglarstwa,
 - > plaża przeniesiona na drugą, stronę cypla,
 - > przystań wodna w rejonie szkoły,
 - > usługi obsługujące turystów,
 - > przebudowany amfiteatr w miejscu obecnej lokalizacji,
- istniejąca w tym rejonie nowa zabudowa mieszkaniowa nie pasująca do konwencji centrum powinna być adaptowana do stopniowego przekształcania w pensjonaty,
- na górze zamkowej zaś powinien być zorganizowany punkt widokowy i urządzony teren parkowy (bardzo dobrze wpisywałaby się na tym terenie replika grodziska lub zamczyska z przeznaczeniem na cele usług turystycznych. Obowiązujące ustalenia konserwatorskie nie pozwalają, jednak na prowadzenie tu jakichkolwiek prac budowlanych. Wszelka działalność inwestycyjna musi być konsultowana ze służbami ochrony zabytków).

3.3.2. Kształtowanie brzegów jeziora

Położenie Rajgrodu wzdłuż brzegów jeziora jest jego dużym atutem. Brzeg jeziora z wysoka, skarpą jest głównym elementem krajobrazu i wpływa na jego atrakcyjność. Stanowi także o jego indywidualnym charakterze. Dlatego zagospodarowanie brzegów

jeziora powinno być zadaniem priorytetowym w kształtowaniu układu urbanistyczno - krajobrazowego miasta.

Głównymi kierunkami zagospodarowania w tym zakresie powinny być następujące zadania:

- stopniowanie intensywności zagospodarowania i wykorzystania linii brzegowej jeziora przez wyznaczenie:
 - rejonów intensywnego wykorzystania rekreacyjnego - przeznaczonego na budowę pomostów, przystani, zejść do wody. itp. z dopuszczeniem zmian w naturalnym przebiegu linii brzegowej,
 - rejonów umiarkowanego wykorzystania brzegów bez zmian linii brzegowej przeznaczonej na lokalizację małych pomostów i miejsc cumowania łodzi,
 - rejonów linii brzegowej wyłączonych z zagospodarowania, do ochrony roślinności strefy brzegowej,
- utworzenie ogólnodostępnego pasa zieleni wzdłuż linii brzegowej jeziora przez:
 - likwidację ogrodzeń dochodzących do linii wodnej,
 - ochronę zieleni nadjeziornej,
- odwrócenie frontu starej zabudowy na skarpie nadjeziornej do jeziora - obecnie na części skarpy w zagospodarowanych i zabudowanych działkach zabudowa gospodarcza lokalizowana jest na zapleczu od strony jeziora. Jest ona w złym i nieestetycznym stanie, co pogarsza w znacznym stopniu wizualne walory krajobrazowe skarpy od strony jeziora. Ponieważ niemożliwa jest całkowita likwidacja tej zabudowy, wskazane jest, by uległa ona przebudowie i przekształceniom ze zmianą funkcji w części obiektów na kwatery turystyczne, obiekty mieszkalne. Może być także utrzymana funkcja gospodarcza ze zmianą, elewacji, a nawet architektury obiektów.
- tereny niezabudowane działek powinny być zagospodarowane zielenią przydomową i elementami małej architektury. Ochrona przed dewastacją, niezabudowanej części skarpy i brzegów jeziora powinna odbywać się poprzez:
 - odsunięcie linii nowej zabudowy na min. 50 m od jeziora,
 - utrzymanie zieleni naturalnej na skarpie i w pasie brzegowym jeziora,
 - tworzenie zejść do jeziora w wyznaczonych miejscach i likwidacja dzikich zejść powodujących dewastację skarpy,
- utworzenie bulwaru spacerowego wzdłuż górnej krawędzi skarpy w części zachodniej miasta z przedłużeniem do ośrodków wypoczynkowych w rejonie Okoniówka, po istniejących ulicach wzdłuż jeziora, w rejonie centrum i po ulicy Nadbrzeżnej we wschodniej części z przedłużeniem do Podliszewa.

3.3.3. Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej nie powinny być rozszerzane, a istniejąca zabudowa z wielkiej płyty jako niepasująca architektonicznie i krajobrazowo powinna być przeznaczona do rewitalizacji.

3.3.4 Tereny istniejącej zabudowy typu zagrodowego powinny być przeznaczone do zmiany funkcji na mieszkaniowo - pensjonatowa.. Stanowią one znaczną, rezerwę inwestycyjną w obrębie zwartej zabudowy miejskiej dla lokalizacji tego rodzaju obiektów.

3.3.5. Wyznaczenie terenów rozwojowych

Rozwój terytorialny zabudowy mieszkaniowej, usługowej i pensjonatowej miasta przewiduje się głównie w kierunku zachodnim wzdłuż brzegów jeziora do kolonii Opartowo.

Zagospodarowanie tego obszaru powinno nastąpić na podstawie kompleksowej koncepcji zagospodarowania całego obszaru i miejscowych planów zagospodarowania

przestrzennego dla fragmentów terenu zatwierdzanych według zapotrzebowania inwestycyjnego.

3.3.6 Tereny lokalizacji przemysłu i przetwórstwa

Tereny lokalizacji obiektów przemysłu i przetwórstwa w południowej części miasta powinny być utrzymywane jako rezerwa pod rozwój funkcjonujących zakładów i lokalizację nowych. Istniejąca tam baza terenowa jest wystarczająca do zaspokojenia zapotrzebowania w tym zakresie w skali gminy.

Jako rezerwę dla oferty budowy większego zakładu należy przewidywać teren na zachód od miasta przy drodze nr 61 po południowej stronie za cmentarzem. Wymienione tereny nie powinny być przeznaczane na inne cele.

3.3.7 Inne tereny rozwojowe

- Dworek w Opartowie - teren przeznaczony pod usługi turystyczne w ramach kompleksowego zagospodarowania terenu parkowego i adaptacji istniejącej zabudowy z możliwością przebudowy i rozbudowy na warunkach określonych ustaleniami konserwatorskimi
- Stanica wodna do obsługi szlaku kajakowego po jeziorach i rzece Jegrzni -lokalizacja w rejonie wypływu Jegrzni z Jeziora Rajgrodzkiego.

3.3.8 Rezerwy terenowe pod powiększanie istniejących obiektów

- oczyszczalni ścieków - obok. istniejącej.
- cmentarza na południe od istniejącego.

3.3.9 Kształtowanie terenów zieleni i ochrona walorów przyrodniczych

Pod kształtowanie ciągów zieleni powinny być przeznaczone tereny wyłączone z zabudowy, podmokłe, w obniżeniach i dolinach cieków. Poza tym system terenów zielonych tworzyć będzie zieleń nadjeziorna i terenów rolniczych oraz zieleń przydomowa i towarzysząca zabudowie usługowej.

Teren bagieny na południe od zabudowy miasta powinien być przewidywany do uznania za użytek ekologiczny.

4. STREFA IV - MIĘDZYJEZIORNA ROZWOJU USŁUG I BAZY ZAPLECZOWEJ DLA STREF II i III

4.1 Cechy charakterystyczne strefy:

- położenie między dwoma jeziorami - obszarami o wysokim zagospodarowaniu turystyczno-wypoczynkowym - a miastem Rajgród,
- naturalne zaplecze obu stref i miasta Rajgród z zakresu obiektów gospodarki komunalnej: ujęcie wód. składowisko odpadów,
- obecnie tereny strefy wykorzystywane są jako tereny rolne - głównie sadownictwo, ogrodnictwo oraz hodowla ryb (stawy rybne),
- główne jednostki osadnicze – Wojdy i Zabród,
- w strefie występują obszary zdegradowane przeznaczone do rekultywacji -miejscza poeksploatacyjne oraz tereny starego wysypiska odpadów,
- obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów eksploatacyjnych kredy pojeziornej.

4.2 Główne cele zagospodarowania strefy:

- stworzenie zaplecza terenowego dla lokalizacji systemowych urządzeń infrastruktury komunikacyjnej, komunalnej i obsługi turystyki oraz wypoczynku miasta Rajgródu i stref IIA i IIB.
- porządkowanie gospodarki przestrzennej zgodnie z wymogami obszaru chronionego krajobrazu i racjonalnym wykorzystaniem walorów środowiska przyrodniczego.

4.3 Realizacja celów odbywać się będzie w ramach następujących kierunków zagospodarowania strefy:

4.3.1 Zapewnienie rezerw terenowych pod funkcjonowanie istniejących urządzeń i obiektów infrastruktury,

Na terenie strefy zlokalizowane są:

- a) **gminne wysypisko** odpadów stałych składające się z terenu starego wysypiska przewidzianego do rekultywacji i terenu nowego składowiska spełniającego wspólczesne standardy i wymogi ochrony środowiska. W zagospodarowaniu terenu należy przewidzieć:
 - rekultywację starego wysypiska.
 - utworzenie zalesionej strefy ochronnej składowiska.
 - utworzenie rezerwy terenowej pod lokalizację zakładu recyklingu odpadów:
- b) **ujęcie wód głębinowych** – czynna stacja ujęcia wody dla Gm. Rajgród. W zagospodarowaniu terenu należy przewidzieć wyznaczenie tras pod przyłączenie sieci wodociągowej miasta Rajgród i ośrodków wypoczynkowych do ujęcia wód podziemnych,
- c) **droga krajowa nr 61** - w zagospodarowaniu terenu należy przewidzieć rezerwację pasa terenu na obwodnicę Rajgródu,

oraz na długookresową perspektywę i rozwiązania docelowe:

- zapewnienie rezerwy terenowej (wolnego pasa terenu szerokości 100 m. zgodnie z trasą, na mapie) pod nowy przebieg obwodnicy drogi krajowej nr 61 poprzez wprowadzenie wymienionej trasy obwodnicy do planów rozbudowy dróg województwa.
- stworzenie rezerwy terenowej dla obsługi komunikacji - dopuszczalna i wskazana lokalizacja stacji benzynowych, obiektów obsługi komunikacji, moteli, itp. w rejonach wskazanych na mapie.

4.3.2 Osadnictwo i zabudowa mieszkaniowo-usługowa

Głównym ośrodkiem osadniczym i terenem zabudowy mieszkaniowo-usługowej pozostanie wieś Wojdy. W jej zagospodarowaniu przewiduje się:

- rozwój zabudowy mieszkaniowej i usługowej na zasadzie modernizacji, przebudowy i uzupełnień w ramach istniejącej struktury,
- stopniowa zmianę charakteru zabudowy polegająca, na uzupełnieniu funkcji rolniczej o funkcje usługowo-turystyczno-wypoczynkową,
- ograniczenie zabudowy w kierunku przyszłej obwodnicy na odległość do 100 m od przewidywanej trasy jej przebiegu,
- przebudowę zabytkowego młyna na obiekt usług turystycznych, n.p. stanicę wodną, lub schronisko i - łącznie z rekonstrukcją zespołu parkowego - utworzenie pensjonatu zgodnie z warunkami konserwatora zabytków,

Na pozostałych obszarach, przewiduje się lokalizację nowej zabudowy letniskowo - mieszkaniowej jedynie w rejonie kolonii Zabród.

4.3.3 Rozwój rolniczej przestrzeni produkcyjnej

W całej strefie przewiduje się rozwój dotychczasowej formy produkcji rolniczej z przekształceniami w kierunku produkcji na potrzeby lokalnego rynku, w tym:

- wzrost areалу pod uprawy warzywne na gruncie i w szklarniach lub namiotach ogrodniczych,
 - wzrost areалу pod sadami i plantacjami owocowymi.
- Poza strefą ochrony ujęcia wody i w pobliżu drogi nr 61 nie wprowadza się ograniczeń w produkcji rolnej.

4.3.4. Rozwój gospodarki rybackiej

Przewiduje się do utrzymania i rozwoju hodowli ryb stawy w rejonie wsi Wojdy. Likwidacji może ulec część stawów na trasie przebiegu projektowanej obwodnicy. Na terenie stawów możliwa jest budowa urządzeń rekreacji i obsługi turystyki wędkarskiej.

W obrębie stawów należy utrzymać atrakcyjny dla rozwoju turystyki kajakowej szlak, po rzece Jegrznia.

4.3.5 Rekultywacja terenów zdegradowanych:

- tereny poeksploatacyjne po wydobyciu kredy jeziornej przewiduje się do zagospodarowania pod tereny rekreacyjno - wypoczynkowe zgodnie z obowiązującym planem zagospodarowania przestrzennego i planem rekultywacji,
- zmiana ustalonych zasad może nastąpić jedynie w kierunku renaturalizacji terenów.

5. STREFA V - STREFA WSCHODNIA ROZWOJU ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

5.1 Cechy charakterystyczne strefy:

- strefa obejmuje tereny rolne na wschód i północny-wschód od zabudowy miasta Rajgród,
- przeważają, tu grunty orne średniej wartości produkcyjnej z dominującą klasą IV,
- użytki zielone, występują głównie w obniżeniach terenowych i są zróżnicowane! wartości.
- zabudowa kolonijna rozproszona,
- teren strefy położony jest w całości na obszarze chronionego krajobrazu,
- przez teren, strefy przebiega tranzytowa droga krajowa nr 61.

5.2 Kierunki zagospodarowania i zasady ich realizacji

Dominującym kierunkiem zagospodarowania strefy jest wysokoproduktywne rolnictwo i ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Realizacja kierunku powinna odbywać się poprzez:

- utrzymanie intensywnego rozwoju produkcji ziemiopłodów, dla której nie wprowadza się specjalnych ograniczeń poza terenami przyległymi do drogi krajowej,
- wskazane są działania powstrzymujące rozdrabnianie powierzchni gospodarstw przez wtórne podziały; docelowa wskazana, powierzchnia gospodarstwa min. 20 ha.
- na całym obszarze powinien obowiązywać całkowity zakaz budowy nowych siedlisk i obiektów rolniczych dla gospodarstw o powierzchni mniejszej niż 20 ha.

6. STREFA VI - STREFA KOMPLEKSU LEŚNEGO - LASÓW PRODUKCYJNYCH, WYPOCZYNKOWYCH I OCHRONNYCH

6.1. Cechy charakterystyczne strefy:

- kompleks lasów w większości państwowych Nadleśnictwa Rajgród w części południowej z przyległymi działkami prywatnymi,

- dominujący drzewostan sosnowy w III i IV klasie wiekowej na siedlisku boru mieszanego świeżego,
- na obrzeżach siedliska bagienne z dominującą olchą i brzoza, część lasów uznano za ochronne w kategorii wodochronnych i chroniących rodzimą przyrodę:
- miejsce gniazdowania ptaków drapieżnych,
- w rejonie Tamy rezerwat przyrody Czapliniec - Bełda,
- kompleks lasów w znacznej części stanowi bazę terenową dla wypoczywających w strefie nadjeziornej,
- wzdłuż głównych dróg: Tama - Kuligi i Tama - Woźnawieś występuje silna antropopresja ze strony turystów,

6.2. Kierunki zagospodarowania i zasady ich realizacji

- produkcja i hodowla leśna prowadzona na podstawie planów urządzania lasów.
- ochrona drzewostanów i walorów przyrodniczych na obszarach lasów ochronnych, zgodnie z przyjętymi zasadami określonymi w planach urządzania lasów gospodarstwa leśnego.
- udostępnianie lasów do celów wypoczynkowo-turystycznych

Realizacja kierunków odbywać się będzie poprzez:

- wyznaczanie stref i obszarów lasów predysponowanych do celów masowego wypoczynku, zgodnie z mapą.
- wprowadzenie terenowych urządzeń obsługi, rekreacji i wypoczynku, ukierunkowujących ruch turystyczny oraz podnoszący wskaźnik chłonności terenów (pola biwakowe, campingi, miejsca postojowe)
- ograniczanie dostępności lasów wodochronnych i chroniących walory przyrodnicze metodami technicznymi i administracyjnymi.

7. STREFA VII - STREFA BUFOROWA TRADYCYJNEGO ROLNICTWA I AGROTURYSTYKI

7.1. Cechy charakterystyczne strefy:

- strefa obejmuje południowy obszar gminy przyległy bezpośrednio do Biebrzańskiego Parku Narodowego oraz obszar krawędziowy Kotliny Biebrzańskiej i doliny Jegrzni,
- krajobraz równinny z mozaikowatym układem małych kompleksów leśnych, równin łąkowych i wysp mineralnych,
- południowa część strefy leży w zasięgu głównego zbiornika wód podziemnych,
- w rejonie wsi Woźnawieś występują udokumentowane złoża kruszywa,
- główne jednostki osadnicze to: Woźnawieś, Kozłówka, Ciszewo, Stoczek, Karczewo i Orzechówka, posiadające zabudowę głównie rolniczą, o charakterze rozproszonym,
- na obszarze strefy występują:
 - głównie użytki zielone na glebach organicznych murszowo-torfowych średniej i niskiej jakości, zmeliorowane, w znacznym stopniu przesuszone,
 - grunty orne niskiej jakości z przewagą V i VI klasy bonitacyjnej,
- dominująca, funkcją jest funkcja rolnicza, ze względu na warunki naturalne o niskim stopniu atrakcyjności; jednocześnie zaznacza się tendencja wzrostu znaczenia funkcji turystyczno - wypoczynkowej typu zbliżonego do agroturystyki i letniskowej w ramach przekształceń siedlisk istniejących,
- presja inwestycyjna dotycząca zmiany funkcji terenów i poszczególnych obiektów na wypoczynkowo-letniskową występuje w rejonie wsi Woźnawieś, Orzechówka i Kuligi.

7.2. Kierunki zagospodarowania

Głównym kierunkiem zagospodarowania strefy będzie tradycyjne rolnictwo i agroturystyka mające na celu:

- utworzenie strefy buforowej między obszarami dość intensywnego rozwoju a parkiem narodowym,
- dostosowanie typu zagospodarowania do naturalnych warunków przyrodniczych z wykorzystaniem istniejącego naturalnego potencjału,
- wprowadzenie funkcji turystycznej jako uzupełnienie dochodowości gospodarstw

7.3. Zasady realizacji

- zagospodarowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej wyłącznie tradycyjnej opartej na gospodarstwach typu ekologicznego z eliminacją przemysłowych form prowadzenia hodowli w fermach drobiowych i oborach typu bezściółkowego, upraw plantacyjnych oraz innych uciążliwych dla środowiska; ograniczenia stosowania chemizacji rolnictwa, (nawozy sztuczne, środki ochrony roślin),

zasady zabudowy obowiązujące na obszarze całej strefy:

- zakaz budowy nowych siedlisk rolniczych poza obszarem zwartej zabudowy wiejskiej,
- na obszarach zabudowy wiejskiej dopuszcza się budowę nowych obiektów rolniczych i usługowych oraz modernizację i zmianę funkcji istniejących siedlisk w kierunku stworzenia bazy agroturystycznej i usługowej,
- głównym ośrodkiem obsługi agroturystyki i wypoczynku z rozwojem usług w tym zakresie będzie Woźnawieś,
- wsiami preferowanymi do rozwoju agroturystyki w ramach istniejących gospodarstw są: Orzechówka i Kuligi,
- poza kwaterami agroturystycznymi na obszarze strefy przewiduje się rozbudowę funkcji obsługi turystyczno-wypoczynkowej (w tym utworzenie pola namiotowego nad rzeką Jęgrznią w miejscowości Kuligi - przy betonowym moście) i usług innych w istniejących obiektach rolniczych,
- na obszarze strefy nie przewiduje się wydzielania terenów pod zabudowę lotniskową poza terenami wsi Orzechówka zgodnie z opracowanym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

7.4. Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego

- prowadzenie gospodarki rolnej i zabudowy w myśl zasad wskazanych powyżej,
- wprowadzenie zalesień terenów rolnych o najniższej wartości produkcyjnej, poczynając od terenów przyległych do kompleksów leśnych,
- utrzymywanie właściwych stosunków wodnych przez konserwację urządzeń melioracyjnych,
- bezwzględna ochrona doliny rzeki Jęgrznia przed zabudową w granicach geomorfologicznych,
- nie przeznaczanie pod eksploatację przemysłową udokumentowanych złóż,
- wprowadzenie ograniczeń zagospodarowania wynikających z zasad ochrony krajobrazu.

7.5. Rozwój infrastruktury społecznej i technicznej obsługi ludności

- dla terenów wsi wschodniej części strefy w zakresie szkolnictwa ośrodkiem będzie Woźnawieś,

- dla terenów wsi zachodniej części strefy w zakresie obsługi rolnictwa głównymi ośrodkami będą: Bełda i Biebrza, położone poza strefą, a podstawowymi będą: Koźłówka i Ciszewo,
- rozwój komunikacji poprzez modernizację dróg gminnych.

8. STREFA VIII - BIEBRZAŃSKIEGO PARKU NARODOWEGO

Strefa obejmuje teren BPN i istniejącej otuliny Parku w granicach gminy.

Podstawowym kierunkiem zagospodarowania tego terenu jest ochrona ekosystemów doliny Biebrzy. Wszelkie działania na obszarze Parku i jego otuliny muszą być podporządkowane temu kierunkowi.

Kierunki ochrony i zasady zagospodarowania tego terenu określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 września 1993 r. powołujące Park oraz Plan Ochrony Parku, który znajduje się w fazie zatwierdzania. Wymienione dokumenty są nadrzędne w stosunku do miejscowych planów zagospodarowania i ich ustalenia należy przenieść do wszelkich opracowań planistycznych stanowiących prawo miejscowe.

W Studium uwzględniona została ochrona Parku poprzez strefowanie intensywności zagospodarowania terenu gminy oraz ogólne zasady ochrony środowiska przyrodniczego omówione w rozdziale „Kierunki ochrony środowiska przyrodniczego”

XIII. POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY RAJGRÓD

Polityka władz samorządowych gminy obejmuje przede wszystkim:

- ponadlokalne i lokalne zadania celu publicznego realizowane w okresie około 20 lat.
- politykę z zakresu sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
- politykę gospodarki nieruchomościami,
- zasady współpracy z samorządami gmin sąsiednich, administracją, rządową, wojewódzką, oraz administracją, samorządową, wojewódzką, i powiatową.

1. Ponadlokalne zadania, z którymi zmierzać się będą władze gminy dotyczyć będą:

- ochrony i wzbogacania środowiska przyrodniczego,
- ochrony dóbr kultury,
- komunikacji drogowej,
- rozwoju usług z zakresu obsługi ruchu turystycznego (turystów z Polski i z zagranicy).

2. Lokalne ważniejsze zadania celu publicznego z zakresu:

- ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- zagospodarowania terenów i obiektów w tym związanych z tworzeniem bazy obsługi ruchu turystycznego (usługi, przystanie, stacje wodne zorganizowane plaże),
- komunikacji.
- infrastruktury technicznej:
 - rozbudowa systemu elektroenergetycznego.
 - zwiększenie udziału paliw ekologicznych w ciepłownictwie,
 - rozbudowa telekomunikacyjnych sieci rozdzielczych,
 - rozwój scentralizowanego systemu zaopatrzenia gminy w wodę.
 - budowa i rozwój scentralizowanych systemów kanalizacji sanitarnej w gminie.
 - stworzenie systemu gromadzenia i usuwania oraz unieszkodliwiania odpadów stałych gwarantującego ochronę środowiska i wykorzystanie surowców wtórnych.

3. Polityka z zakresu sporządzania planów miejscowych:

- Rozwój zagospodarowania przestrzennego gminy wymagać będzie sporządzenia wielu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
- Obowiązkowe sporządzenie planu w gminie Rajgród, przewiduje się dla ponadlokalnego zadania z zakresu komunikacji, jakim jest projektowany przebieg drogi krajowej nr 61 omijający zainwestowane tereny miasta Rajgród.
- Sporządzanie planów miejscowych będzie następowało głównie na wnioski właścicieli nieruchomości o zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w tym przede wszystkim, pod zabudowę letniskową, mieszkaniową jednorodzinną i rekreacyjno-pensjonatową w mniejszym zaś stopniu na inne cele (zabudowa usługowa, zagrodowa).

Przed podjęciem uchwały przez Radę Miejską, w Rajgrodzie o przystąpieniu do sporządzenia planu należy przeprowadzić analizę obejmującą:

- konieczność lub potrzebę przeznaczania terenów na wnioskowane cele,
- możliwość utrzymania ładu przestrzennego w kontekście ochrony zasobów środowiska przyrodniczego i dóbr kultury oraz utrzymania zwartości terenów zabudowanych, co wiąże się z obsługą, komunikacyjną, i możliwością wyposażenia w infrastrukturę techniczną,
- koszty, jakie poniesie gmina na sporządzenie planu miejscowego i jego skutki finansowe - wykupienie terenów publicznych (ulic) oraz ich uzbrojenia,
- zyski gminy z tytułu wzrostu wartości nieruchomości w związku ze sporządzeniem planu i późniejsze z tytułu podatków.

XIV. OCHRONA PRZED ZAGROŻENIAMI

1. Ochrona przed hałasem i wibracjami oraz przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym

Minimalizacja poziomu hałasu i wibracji oraz promieniowania niejonizującego, wymagać będzie:

- eliminacji z obszarów zamieszkania i rekreacji źródeł hałasu o ponadnormatywnym natężeniu poprzez zabezpieczenia techniczne lub zmianę technologii i urządzeń,
- przestrzegania zasady, iż hałas i wibracje przekraczające dopuszczalne poziomy nie mogą wychodzić poza obręb działki, na której są wytwarzane,
- określania zasad i warunków sytuowania nowej zabudowy w stosunku do dróg o znacznej uciążliwości akustycznej (droga nr: 61),
- przestrzegania i uwzględniania w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach o warunkach zabudowy wartości progowych poziomu hałasu określonych w przepisach szczególnych, aktualnie poziom dopuszczalny hałasu w dB wynosi:
 - a) dla terenów zabudowy mieszkaniowej:
 - drogi i linie kolejowe – 55 dB,
 - pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu – 50 dB.
 - b) dla terenów zabudowy zagrodowej i mieszkaniowo-usługowej:
 - drogi i linie kolejowe – 60 dB,
 - pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu – 55 dB.

W zakresie ochrony ludzi i środowiska przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym, budynki przeznaczone na stały pobyt ludzi lokalizować w odległości nie mniej niż 6 m od osi linii energetycznej średniego napięcia 15 kV.

2. Obrona cywilna

- 1) W rejonach budownictwa wielorodzinnego należy przewidywać rezerwę terenów pod budowę ochronne (schrony, ukrycia, szczeliny).
- 2) W budynkach przemysłowych, usługowych, użyteczności publicznej, mieszkalno-usługowych i mieszkalnych – należy na etapie sporządzania planów realizacyjnych przewidzieć ukrycia.
- 3) W rejonach budownictwa jednorodzinnego należy przewidywać ukrycia typu II wykonane w budynkach przez mieszkańców we własnym zakresie w okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa.
- 4) Ukrycia wykonywane będą w budynkach w okresie podwyższonej gotowości obronnej R.P. W przypadkach zaprojektowania obiektu na większą liczbę niż 15 osób obowiązuje wymóg opracowania „Aneksu OC”.
- 5) Bez względu na typ zabudowy zarezerwować należy tereny pod budowę awaryjnych studni wody pitnej (7,5 l na osobę / dobę); odległość studni od budynków mieszkalnych lub zgrupowań ludności powinna wynosić najwyżej 800 m.
- 6) Istniejące studnie powinny być zabezpieczone przed likwidacją i przystosowane do sprawnego uruchomienia i eksploatacji w sytuacjach kryzysowych.
- 7) Oświetlenie zewnętrzne (ulice, zakłady pracy) należy przystosować do wygaszenia.
- 8) Należy uwzględnić system alarmowania i powiadamiania mieszkańców w wypadku zagrożeń poprzez syreny alarmowe przyjmując promień słyszalności syreny do 300 m.
- 9) Układ projektowanych i modernizowanych dróg i ulic powinien spełniać następujące warunki:
- 10) Szerokość ulicy powinna umożliwić ewentualne zagruzowanie.
- 11) Tereny mieszkaniowe powinny być połączone z traktatami przelotowymi – zapewniające sprawną ewakuację ludności w okresie zagrożenia.
- 12) Należy wyznaczyć trasy przejazdu dla pojazdów z toksycznymi środkami przemysłowymi,
- 13) Przy opracowaniu miejscowych planów wsi, osiedli w skali 1:1000 należy na przedsięwzięcia obrony cywilnej wykonać aneks do planu.
- 14) Należy zachować istniejące lub projektowane obiekty obrony cywilnej nie dopuszczając do ich likwidacji.
- 15) Wszelkie plany zagospodarowania przestrzennego należy przed ich uchwaleniem przez Radę Miejską uzgadniać z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku.

3. Ochrona przeciwpożarowa

- 1) Należy zachować istniejące obiekty Ochotniczej Straży Pożarnej.
- 2) Na terenach zabudowanych należy przewidywać odpowiednią ilość hydrantów dla celów przeciwpożarowych w odległości ok. 150 m od siebie.
- 3) Przy projektowaniu i modernizacji obiektów przemysłowych i usługowych należy przewidywać drogi dojazdowe i pożarowe zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- 4) Dla nowoprojektowanych i modernizowanych budynków mieszkalnych i innych należy przewidywać niepalne pokrycia dachów.
- 5) Należy dążyć do eliminacji palnych pokryć dachów na istniejących budynkach.
- 6) Obiekty budowlane należy wyposażać w instalacje odgromowe, zgodnie z wymaganiami Polskich Norm.
- 7) Nowoprojektowane, odbudowywane, rozbudowywane, nadbudowywane, przebudowywane obiekty budowlane, a także przy zmianie użytkowania obiektów, należy je wyposażać w systemy i instalacje bezpieczeństwa, zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- 8) Należy uwzględnić ogólne warunki ochrony przeciwpożarowej, tj.:
 - projektować zabudowę zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia

12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75, poz. 690);

- zapewnić zaopatrzenie wodne na cele przeciwpożarowe oraz drogi pożarowe, umożliwiające dojazd i dostęp dla jednostek ratowniczo-gaśniczych straży pożarnej, zgodnie z przepisami szczególnymi, obecnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 czerwca 2003 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. Nr 121, poz. 1139);
- zapewnić właściwą ochronę przeciwpożarową i zabezpieczenie przeciwpożarowe budynków zgodnie z przepisami szczególnymi, obecnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 czerwca 2003 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 121, poz. 1138);
- dokonywać uzgodnień na podstawie przepisów szczególnych, obecnie rozporządzenia uzgodnienia projektu budowlanego pod względem ochrony przeciwpożarowej (Dz. U. Nr Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 czerwca 2003 r. w sprawie 121, poz. 1137).

XV. WNIOSKI DO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego w szczególności należy wziąć pod uwagę:

1. uwzględnienie Rajgrodu jako lokalnego ośrodka usług dla mieszkańców gminy i obsługi rolnictwa oraz ponadlokalnego ośrodka obsługi ruchu turystycznego,
2. terenu gminy wokół Jeziora Rajgrodzkiego jako atrakcyjnego obszaru rozwoju usług wypoczynku i rekreacji, a terenów przyległych do BBN - rozwoju agroturystyki,
3. walory przyrodnicze gminy z obszarami szczególnej ochrony:
 - wchodzącymi w skład Biebrzańskiego Parku Narodowego i jego otuliny,
 - Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Rajgrodzkiego,
 - rezerwatem przyrody Czapliniec
4. znaczne zasoby wód podziemnych w ramach GZWP (główny zbiornik wód podziemnych) Kotliny Biebrzańskiej,
5. konieczność usprawnienia komunikacji o ponadlokalnym znaczeniu (bezpieczeństwo ruchu na drodze nr 61 i jej uciążliwość - obwodnica Rajgrodu),
6. możliwość gazyfikacji gminy.

